

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Knafljeva ulica 5

Uredništvo „Domovine“, Knafljeva ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za inozemstvo razen Amerike: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din, Amerika letno 1 dolar. — Račun pošte hranišnice, podružnica v Ljubljani, št. 10 711.

Koroščeve punktacije in škofovski napad na Sokolstvo

Nekaj misli iz govora ministra g. dr. Kramerja na shodu v Šiški

Ljubljanska Šiška je v nedeljo na shodu krajevne organizacije JRKD odločno pokazala, da je za jugoslovensko in narodno edinstvo ter obsodila dr. Korošca, zavrnila pa tudi pastirski list proti Sokolu. Velika dvorana novega Sokolskega doma je bila nabito polna zavednih mož, ki so navdušeno pozdravljali glavnega govornika ministra g. dr. Alberta Kramerja in živahno odobravalji njegova izvajanja. Zborovanja so se udeležili tudi senator g. dr. Gustav Gregorin, narodna poslanca gg. Rasto Pustoslemšek in dr. Stane Rape, župan Zgornje Šiške g. Ivan Zakotnik in ljubljanska občinska svetnika gg. Šterk in Rebek.

Shod je otvoril občinski svetnik g. Lombar, nato pa je povzel besedo minister g. dr. Albert Kramer, ki je skoro dve uri govoril, zborovalci so ga ves čas pazljivo poslušali in ga prekinjali z odobravanjem. Iz njegovih izvajanj posnemamo nekaj misli.

Mi Slovenci smo v politiki še mlad narod.

Pod tujimi vladarji smo smatrali za največjo politično dolžnost, da smo se borili proti državi, v kateri smo bili.

Junak je bil med nami, kdor je znal biti nasprotnik Dunaja in nemškega gospodarja v tistih časih. Naučili smo se takrat gledati na državo z očmi, ki so že vnaprej videle vse kot slabo, kar je od te države prihajalo. Taka je bila naša narodnopolitična vzgoja. Gotovo je bilo hudo nenkrat kolo naše politike obrniti in priti v lastni domovini do zavesti, da sedaj, ko smo tudi mi državni narod in smo postali gospodarji samega sebe, ne moremo in ne smemo nasproti državi zavzemati stališča, da je narod nekaj drugega kakor država.

Slovenci smo politično še neizkušen narod.

Ko smo čuli o Wilsonovih štirinajstih točkah, so mnogi med nami mislili, da je na podlagi teh točk bila naša narodna usoda že zagotovljena. Pričakovali smo, da nam bo mirovna konferenca v Parizu skrbno obvarovala vsak košček našega narodnega ozemlja ter ga izročila v objem matere Jugoslavije in njene hčerke Slovenije. Doživeli smo zato kruta razočaranja in utrpeli nepopravljivo izgubo.

Enako smo, ko je osvobodjenje prišlo za nas tako rekoč čez noč, pričakovali, da bo sedaj sama po sebi prišla ureditev naših odnošajev nasproti sosednim državam, razmer nasproti Srbom in Hrvatom in našega gospodarskega in socialnega življenja.

1. december leta 1918., ko je tedanji prestolonaslednik in sedanji naš kralj sprejel odposlanca narodnega sveta iz Zagreba in članje tedanje srbške vlade ter prečital proglaš zedinjenja in osvobodjenja, je bil dan, kakršnega naš narod ni imel v svoji tisočletni zgodovini in kakršnega nikdar več ne more doživeti, ker je bila tega dne po-

stavljena granitna osnova za vse naše bodoče življenje v zgodovini.

G. minister je nato orisal naš politični razvoj po 1. decembru in

pokazal, kako nas je dediščina nesvobodnega življenja ovirala, da bi prvo desetletje svobode koristno porabili za gospodarsko okrepitev, za prosvetni razvoj, za socialno ureditev in za politično okrepitev.

Omenjal je mejnik 6. januarja in opozoril, da je bila glavna naloga nove vladavine, končno obracunati z vsemi separatističnimi stremljenji. Med najvplivnejšimi člani te vladavine je bil g. dr. Korošec, ki se je že tudi v majski deklaraciji izrekel za jugoslovensko narodno edinstvo. Pod njegovim ministrom so bili izdani vsi oni zakoni, ki jih sedaj njegovi somišljeniki pajhuje napadajo, med njimi tudi zakon o Sokolu. Ko pa je bilo treba diktaturo opustiti in se vrniti v demokracijo, g. Korošec in njegovi niso hoteli več sodelovati samo zato ne, ker so hoteli neomejeno oblast v naših krajih. Pa so začeli preklinjati, kar so poprej sami gradili.

Ko se je pokazalo, da gre država kljub temu svojo pot in da po njihovem odhodu narodni ljudje iz Slovenije sodelujejo v vodstvu države, se je naenkrat pričelo globoko nezadovoljstvo nad samo organizacijo države. Ker so spoznali, da s pomočjo jugoslovenske misli ni mogoče obnoviti starega strahovanja v naši ožji domovini, je zopet morala priti na pomoč slovenska država. Tako so zagledale luč sveta žalostne punktacije.

Daleč sem od tega, da bi mislil, da moramo biti v vseh svojih narodnih in državnih vprašanjih čisto enega in istega mnenja. Zato v politični razpravi spoštujem vsakega političnega nasprotnika in njegova dokazila in menim, da je treba o njih razpravljati.

Toda kadar politični nasprotnik zapusti hišo, v kateri sedimo skupaj, ne more biti več razgovora med nami.

Odpor, na katerega so naletele punktacije v naši javnosti, je mnoge vendarle uplašil. Ti izkušajo sedaj razlagati punktacije tako, da predstavljajo v bistvu vendarle zgolj program za avtonomijo (samoupravo). Vemo, da sam dr. Korošec še daleč ne veruje v punktacije. Toda to ni glavno. Glavno je, kako so bile sprejete v naši državi in izven naše države. Moram reči, da je bil v naši zgodovini redkokdaj kak čin nesrečnejši, škodljivejši in pogubnejši za narodno politiko, kakor je program punktacij dr. Korošca.

G. minister je nato na vzgledih pokazal,

kak odmev so vzbudile punktacije v tujini in kako so jih razlagali zlasti nekateri naših sosedov.

Navajal je glasove tujih listov k punktacijam v celoti in k posameznim njihovim točkam in opo-

zoril, da izkušajo naši neprijatelji dokazati, kako smo Slovenci, Hrvati in Srbi nesposobni, da bi imeli svojo lastno državo.

V naši državi imamo gotovo vse polno težavnih gospodarskih vprašanj. Prav nič nam ne more pomagati, če govorimo, da v Jugoslaviji še nismo na najslabšem, ker je slaba tolažba, če se drugim še slabše godi.

Vendar pa je resnica, da sta gospodarski obstoj in prosvetna bodočnost Slovencev odvisna od dejstva, da je naša slovenska ožja domovina del velikega jugoslovenskega državnega ozemlja.

Naš delavec, naš obrtnik, naš industrijec bi ne mogli živeti danes niti tega skromnega življenja, ki ga imamo, če bi ne imeli velikega porabniškega ozemlja v Jugoslaviji. Gospodarska politika Jugoslavije bi bila brez slovenskega ozemlja nasproti Evropi gotovo enostavnejša. Taka Jugoslavija bi bila samo kmetijska država, ki bi lažje sklepala gospodarske pogodbe z ostalimi državami.

Oni, ki si predstavljajo slovensko vprašanje le kot nekako jezikovno zadevo, gledajo nanj z ozkega stališča, kakršnega dopušča samo popolno nerazumevanje pravih slovenskih vprašanj. Prosvetni razvoj slovenskega ljudstva je odvisen od njegovih gospodarskih pogojev. Slovensko vprašanje v Jugoslaviji je vprašanje gospodarskega in socialnega razvoja naše ožje domovine v okviru naše države in vse drugo nam bo po svetem pismu navrženo.

V dobi, ko bi morala država osredotočiti vse svoje sile za reševanje gospodarskih in socialnih vprašanj, ko bi se ne smelo nič drugega obravnavati kakor vprašanje kruha, v tem času smo zopet prisiljeni, da se bavimo z vprašanji čisto političnega značaja in da moramo govoriti o punktacijah in politizirati.

Po teh punktacijah, ki so izraz nestrpnosti bivših političnih voditeljev, ki bi radi zopet našli z njihovo pomočjo pot do državne oblasti, je postala vsa naša država na zunaj in znotraj vznemirjena. Tako nas ovirajo, da bi posvetili vse svoje sile preskrbi vsakdanjega kruha našemu ljudstvu.

Čudna reč je, da so istočasno, ko so bile izdane zagrebške punktacije in ko so se pripravljale punktacije dr. Korošca, v Zagrebu

naši katoliški škofje izdali pastirsko pismo proti Sokolstvu.

Sedaj so mnogi med njimi že spoznali, kako huda pogreška je bila storjena, ter so izjavili, da je prav za prav pastirsko pismo podpisalo le malo škofov, medtem ko se ostali niso strinjali z njim. In našli so se tudi škofje, ki pastirskega pisma niso dali prečitati, eden med njimi pa je celo izrečno izjavil, da je bil in ostane še nadalje član našega Sokola.

Tudi veliko število narodne duhovščine je smatralo za nedopustno, da bi čitala ta pastirski list vernikom s prižnic, kjer je mesto samo za oznanjevanje božje besede. V 500 cerkvah to pastirsko pismo ni bilo prečitano.

Sedaj se je javil tudi zagrebški nadškof dr. Bauer s posebno izjavo, pri kateri lahko z zaščitjenjem vzamemo na znanje, da odklanja odločno vsako zvezo s pastirskim listom in punktacijami. Radi verjamemo, da so bili katoliški škofje daleč od tega, da bi nam izdali svoje pastirsko pismo po navodilih iz tuje države. Odkrito priznamo, da je med katoliškimi škofi še mnogo narodno čutečih ljudi. Toda v času, ko se pojavljajo politični programi, ki hočejo povzročiti v naši narodni zgodovini nesrečo, pastirsko pismo s svojim napadom na našo največjo narodno organizacijo vendarle podpira politična stremeljenja raznih političnih obupancev.

Jugoslavija je v verskem pogledu zelo mešana država. Večina prebivalcev v Jugoslaviji ni katoliška in odgovorni politiki bi se podali v najhujšo nevarnost, če bi dopustili, da bi se razvila borba med različnimi veroizpovedmi in cerkvami v okviru naše države. Naša država mora zato biti čisto versko strpna po starem Strossmayerjevem načelu: Brat je mio, koje vere bio. To pa ne pomeni, da naša država ne goji med narodom spo-

štovanja do vere ter da ne podpira ugleda cerkve.

Država in njena narodna politika nista nasprotni upravičenim zahtevam verskih koristi katerekoli cerkve v naši državi.

Kdor ve, kakšno veljavo so imeli škofje v katoliški habsburški državi in kakšno svobodo imajo v tej naši Jugoslaviji, mora priznati, da bi pod Avstrijo, ako bi izdali obstoječim zakonom nasprotujoče pastirsko pismo, državna-oblastva ne poznala nikake milosti. Reči moramo tudi, da je veronauk v Jugoslaviji mnogo bolj zaščiten v šolah, kakor je bil kdaj v katoliški Avstriji. In kdor nadalje ve, da smo tudi mi, napredni slovenski ljudje, ki smo nekaj po sili razmer bili v ostri borbi proti duhovščini, opustili ta prepir in da smo daleč od tega, da bi započeli kakršenkoli kulturni boj, mora priznati, da škofje v Zagrebu niso imeli povoda, pritoževati se nad položajem katoliške cerkve v Jugoslaviji, pač pa bi imeli mnogo več povoda ščititi koristi naše države, ki v polnem obsegu brani verstvo.

Vinski zakon potrebuje dopolnilo glede prometa s šmarničnim žganjem

Ze več let pred vojno se je začelo širjenje samorodnih vinskih trt, ki jih narod imenuje skupaj z imenom šmarnica. Povod za širjenje teh nežlahtnih vrst je bila peronospora, ki je vsako leto uničila vinski pridelek, če ni vinogradnik ob pravem času škropil vinogradov z bakreno galico. Samorodnice so zelo odporne proti tej hudi bolezni in imajo še drugo dobro lastnost, da so ramreč zelo rodovitne.

Ze takrat so se oglašali strokovnjaki in svarili pred širjenjem novih vinskih vrst iz dveh razlogov. Za prvi in glavni vzrok so navajali razni ugledni strokovnjaki zdravniki ta, da vsebujejo šmarnice namestu običajnega alkohola mnogo hujši strup, tako zvani metilni alkohol. Vinarski strokovnjaki pa so v glavnem bili proti širjenju šmarnice iz gospodarskih razlogov, ker je uničevalo slabo šmarnično vino našemu zlahtnemu vinu ugled in ceno. Lastniki šmarničnih vinogradov so se seveda na vse kriplje branili teh očitkov in navajali, da so jim različni veleproizvajalci samo zavidni. Znan je primer, da se je vneti šmarničar povzpel celo do trditve, da dru-

god sadijo in uživajo zlahtno šmarnično kapljico le grofje in baroni.

Po vojni se je več let pletla pravda o šmarnici. Posebno ljut je postal ta boj tedaj, ko se je sprejemal novi vinski zakon. Takrat so napeli šmarničarji vse sile, da dosežejo iz novega zakona črtanje člena 12., ki govori o zatiranju samorodnih vin. Temu se tudi ni čuditi, če pomislimo, da je ena tretjina teh vinogradov v naši državi zasajenih s samorodnimi trtami; posebno v Banatu sestavlja večino pridelka tako zvani otelo, šmarnica iz vrste črnin. Vendar pa vsi napori šmarničarjev niso mogli preprečiti uzakonitve prepovedi prometa s samorodnimi vini.

Ze vse minulo leto je bilo zabranjeno vnovčevati in v promet spravljati samorodno vino, toda zakon se je v tej točki zelo kršil. Mārskije so mešali šmarnico med sadjevec, odnosno so prodajali samorodna vina pod imeni zlahtnih vin. Tako se na primer še danes prodaja v mnogih dalmatinskih vinotočih namesto zlahtnega opola šmarnica vrste otelo. Mnogo je krivde pri tem na pomanjkljivi nadzorni službi, ker en sam človek

ne more, kakor je bilo do sedaj določeno, s pridom nadzirati velikega števila gostilniških obratov v naši banovini.

Točka 12. vinskega zakona se glasi: «Do začetka leta 1932. je dovoljeno dajati v promet vina samorodnice (samorodnih križank, hibrid vinske trte), toda imeti morajo točno označbo vrst, iz katerih so napravljena, to je besedi «vino» se mora dodajati «od hibrid» ali «od šmarnice», «od otela», «od izabele» itd. V vsem ostalem pa veljajo zanje predpisi tega zakona. Od 1932. leta pa se prepoveduje promet in prodajanje takih vin tudi z označbo.»

Mimo tega zakonskega določila so še poedine banovine uvedle poseben davek na samorodnice, ki je imel dober namen, da bi vinogradniki počasni prenovili svoje vinograde z zlahtnimi trtnimi vrstami. Banovine so dajale takim vinogradnikom cenejše ali celo brezplačne sajenice.

Da ni krčenje šmarnice bolj napredovalo, je mnogo krivo, ker je vinski zakon v tem pogledu pomanjkljiv. Medtem ko so predpisi glede prometa s šmarničnim vinom po prvem januarju leta 1932. prav jasni, ker prepovedujejo promet in prodajo takih vin, se zakonodajec ni oziral na okolnost, da se dá tudi iz samorodnih vin žgati žganje in prodajati. Člen 13 vinskega zakona se namreč glasi: «Dopuščeno je pripravljati razna žganja in kis iz vina in grozdnih tropin ter jih dajati v promet z imenom in z označbo, da so iz vina in tropin, kakor tropinovec, vinočača, lozovača, vinovica, vinjak, vinski alkohol, vinski kis itd., samo če so res iz vina in grozdnih tropin.» Ta člen nikjer ne zabranjuje prodajati žganja od samorodnic, zato so se vrgli ne le posamezni vinogradniki, ki imajo v svojih kletah zaloge šmarnice, temveč tudi industrije, ki se pečajo s kuhanjem žganja, na ta nov in zakonito dopusten način vnovčevanja sicer prepovedane šmarnice. Danes zalagajo delavske revirje pretežno s takim žganjem, ki je našlo mnogo hvale tako pri gostilničarjih kakor pri pivcih, češ, da je zelo močno in da ga za pijanost zadostuje že prav majhna količina.

Če pomislimo, da že navadna šmarnica nešteto krat kumuje pri zločinih, kaj bomo šele rekli o žganju iz šmarnice, ki ima dostikrat 30 do 40 odstotkov tistega strašnega strupa, ki mu pravimo metilni alkohol. Ne bi poznali vseh učinkov tega stralotnega strupa, če ne bi bila Amerika uvedla prohibicije. V silni poželjivosti za alkoholom so nekateri ameriški alkoholiki pili raz-

Mirko Brodnik.

Golja

(Povest iz naših dni.)

Kosmač je v zadregi premišljal. Kako naj napravi, da bo Kavca pregovoril? Lahko ne bo. Če bi mu...

Tedaj mu je prišla pametna misel.

«Meni daj hišo v najem. Koliko hočeš na leto?»

Zdaj je Kavca vedel, kam pes taco moli. «Tu lahko dobro zaslužim», si je rekel in povedal ceno, ki je bila precej zasoljena.

«Drag si, Kavca», je odvrnil Kosmač. «Drag si, toda vendarle ti dam, kolikor zahtevaš. Drugi teden prevzamem hišo. Ali velja?»

Kavcu se je od zadovoljnosti raztegnil obraz v širok rešaj. Vendar je prekanil starega lisjaka! Udaril je v nastavljeno roko:

«Velja! Drugi teden.»

Potem se je Kosmač vrnil domov.

«Ne boš se ženil», je godrnjal med potjo. «Pokazem ti, kaj se pravi delati račune brez očeta.»

Doma se je zaprl v čumnato in ves dan ga ni bilo na izpregled. Kosila, ki mu ga je Meta prinesla, se je komaj dotaknil.

Oblaki so se zbirali nad Goljavo. Vsi domači so to čutili, zato so bili tako tihi.

Janez je delal, delal. V delu je hotel zažučiti skrbi, ki so ga mučile. Čutil je, da oče nekaj pri-

pravlja, in bal se ga je. Ne zaradi sebe, zaradi nje.

Tisti teden z očetom skoro ni izpregovoril. Ogibal se ga je. Vsak večer se je sestajal z Anico. Tolažbe je bil potreben. Iskal jo je pri njej, toda ona je je bila potrebna še bolj od njega. Zato je z vsakega sestanka odhajal še bolj potrt in nemiren, kakor je bil prišel.

Nekega večera je izvedel, kaj je iskal oče pri Kavcu. Anica mu je povedala, da je bil gospodar pri njeni materi in ji rekel, naj se do prvega izseli, ker je Kosmač vzel hišo v najem.

Vsa obupana je bila. Ni si vedela pomagati. Mati je letala ves dan po vasi, da bi dobila drugo stanovanje, toda nikjer niso imeli prostora.

Janez jo je miril, toda pomagati si ni vedel. Ta novica je udarila nepričakovano kakor strela z jasnega.

«Počakaj do jutri», jo je prosil. «Kaj takega nisem pričakoval od očeta. Jutri izpregovorim z njim. Naj že bo kakorkoli. Ne bom pustil, da bi...»

«Nikari», mu je tiho rekla. «Ne jezi ga še bolj. Potem bo še huje. Pusti ga pri miru in samemu sebi ne škoduj. Morda pride čas, ko bo prišel k pameti.»

«Ne», jo je zavrnil.

«Ne ugovarjaj mu, če me imaš rad», ga je poprosila. «Tebi in meni utegne škodovati.»

Zato je molčal. Niti besedice ni rekel očetu.

Sedmo poglavje.

Drugega dne je bil oče kakor izpremenjen. Spet se je lotil dela, ki je prej skoro počivalo. Spet je postal gospodar. Povsod je ukazoval in grajal, vpil nad hlapcem, nad Janezom, še Meti ni prizanesel.

«Kaj ga je le prijelo?» so se vsi čudili.

Janez je prvi izvedel. Po kosilu, ko sta hlapec in Meta odšla, mu je velel, naj počaka.

«Kaj je z onegavo Anico? Ali si se že izpametoval?»

Mladi je molčal. O, kako rad bi mu bil ugovarjal, toda obljubil je Anici, da bo tih.

«Saj moraš sam videti, da z njo nikamor ne kaže, je nekoliko mileje dejal oče, ki je mislil, da pomeni sinov molk odpoved. «Druge se rajši primi. Davi sem govoril s Španom. Saj poznaš Španovo Angelo?»

«Kaj je z njo?» je vprašal Janez kar tja v en dan.

«Mislim, da ji nisi zoprni. Rekli so mi, da je lani kar norela za teboj. In bogata je. Najmanj osemdeset tisoč dote ima.»

Zdaj je Janez vedel, kam oče meri. Grožnje postajajo resnica. Nevesto mu izbira.

«Pa grda je, da je nihče ne pogleda», je sin pikro odvrnil. «Ona že ne bo moja žena.»

«No, no», je oče oporekel. «Pridna je in za delo zna prijeti. Ponoči pa tudi ne boš z lučjo okoli nje hodil.»

«Zato ste vzeli od Kavca hišo v najem, kaj?»

lične kolinske vode in druge industrijske alkohole, ki so bili sestavljeni iz metilnega alkohola. Mnog takšen nespameten pivec je plačal svojo pivsko strast s takojšnjo smrtjo, drugi so trajno oslepeli ali ohromeli za daljšo dobo, kolikor je pač kdo popil tega strupa. Danes preti ista nevarnost zdravju našega ljudstva, predvsem delavstva, ki rado posega po cenemem mamilu, ne vedoče seveda, da se skriva pod tem varljivim mamilom hud strup. Na oko in tudi po okusu in vonju se malo loči ta strup od svojega manj škodljivega brata.

Okolnosti, ki tirajo v pogubo velike množice našega naroda, so take, da nujno narekujejo oblastvom, da izpopolnijo vinski zakon z dopolnilom, ki naj se glasi: «Prepovedano je zasebnikom kuhati žganje iz samorodnih vin ali ga dajati v promet. Destilacija vina od samorodnic je do-

voljena le takšnim industrijam, ki se bavijo izključno s proizvodnjem industrijskega špirta.» Takšno dopolnilo bi zamašilo to nevarno luknjo v vinskem zakonu in preprečilo nesrečo, ki preti zdravju vsega naroda. Dodatek o omejitvi pravice destiliranja vina samorodnic le na takšne obrate, ki se bavijo izključno s pridobivanjem industrijskega špirta, je potreben zaradi tega, ker nekatera podjetja, ki se pečajo z alkoholno produkcijo, uporabljajo cenejši metilni alkohol zlasti za razne likerje, vermute in podobne alkoholne pijače z manjšim odstotkom alkohola. To svoje početje opravičujejo s tem, da nihče ne bo izpil tolikih količin teh lahkih alkoholnih pijač, da bi nastopilo zastrupljenje. Kdor pozna alkoholike, ve, da so taki izgovori jalovi. Zadeva je nujna, vsako odlaganje pomeni veliko škodo za zdravje našega naroda.

Kupujmo domače blago!

Pod tem geslom se zadnja leta po vsem svetu dela na to, da bi denar ne odtekal po nepotrebem v tujino. Ta klic je upravičen zlasti pri takem blagu, ki ga prav lahko pogrešamo in ki je samo v spotiko nezadovoljnim množicam brezposelnih in siromakov. Na drugi strani pa nikakor ne gre, da bi uvažali takšno blago, ki ga imamo sami doma dovolj, le zato iz tujine, da zasluži nekaj uvoznikov lep denar. Nekateri narodni gospodarji so sicer proti takim načelom, češ, da se tako spodvežejo stiki s tujino, kar je sicer res, toda v današnjih izredno hudih časih je pa le glavno, da se kar najhitreje in brez velikih žrtev prebijemo do boljših časov.

Tudi pri nas se je že mnogo agitiralo pod gornjim geslom, zdaj pa je dvignila tudi ena glavnih naših narodnih organizacij, Narodna odbrana, svoj glas za varstvo domačega trga in demače delovnosti. Na zborovanju, ki ga je nedavno sklicala Narodna odbrana, je navajal njen glavni poročevalec industrijec Joksimović prav zanimive podatke. Jugoslavija je uvozila v desetletju od leta 1921. do leta 1931. raznih izdelkov v vrednosti za 77.957.000.000 Din, izvozila pa je v istem času za 72.811.000.000 Din blaga. Od vse vsote, ki smo jo plačali tujini za razne potrebščine in nepotrebščine, odpade na razno tkaninsko blago 29.954.000.000 Din. Zanimivo je, da ni znašal ves izvoz kmetijskih pridelkov, pšenice, turščice, rži, ovsa, ječmena, živine, mlečnih iz-

delkov, jaje, neustrojenih kož in podobnega niti toliko, temveč samo 29.870.000.000 Din. To pa zaradi tega, ker se nihče ne briga za to, da bi se dvignilo pridelovanje konoplje. Prej se je uvažalo konoplje za 100 milijonov dinarjev letno, lani pa komaj za 26 milijonov dinarjev. Uprava državnih monopolov potrebuje letno za 20 milijonov dinarjev vreč, ki se delajo iz uvožene indijske jute. Jugoslavija ima dobrih 10 milijonov ovc, ki dajejo preko 16 milijonov kilogramov volne slabe kakovosti. Zato moramo uvažati 95 odstotkov volne iz tujine. Tu bi se dalo mnogo doseči v kratkem času, če bi izboljšali naše pasme.

Tudi na drugih primerih je dokazoval Joksimović naš neugoden položaj v zunanji trgovini. H koncu je govoril o zaposlitvi tujih delavcev pri nas. Ugotovil je, da je v Jugoslaviji zaposlenih 26.000 tujih delavcev, ki imajo tako visoke plače, da bi moglo z njihovim zaslužkom živeti 100.000 domačih delavcev. Pri klicu «Kupujmo domače blago!» je naglasil predavatelj, se ne smemo ozirati niti na države, ki so nam politično naklonjene, pri tem pa zapirajo svoje meje našim kmetijskim pridelkom in same hitijo uvažati k nam svoje industrijsko blago.

Izvajanja Joksimovića so posebno tehtna za našo banovino, ki je industrijsko najbolj razvita v naši državi. Danes moramo z žalostjo ugotoviti, da ustavljajo naše tvornice delo, odnosno skrajšujejo delovni čas. Pri tem strada naš delavec in

je kmet brez denarja, ker nočejo uvozniške države nič slišati o kupovanju naših kmetijskih pridelkov. Tu nič ne koristi godrnjanje, nego je treba pričeti dosledno delo. Vsakdo naj zahteva pri nakupu od trgovca izrečno zagotovilo, da je na primer platno, ki ga kupi, doma izdelano, da so čevlji, ki si jih nabavi, delo domače obrti in industrije. Pri tem je treba seveda misliti tudi na

ASPIRIN
TABLETE

Izvrstno učinkujejo pri
REVMATIZMU,
prehladu, glavobolu, zobobolu in bolečinah v sklepih. Zahtevajte vedno originalne zavitke.

V. z. Jugoša k. d.
Zagreb, Gajeva 32.

BAYER

Oglas je registr.
pod br. 22.822
od 21. XII. 1932.

«Da, zato», je mirno odvrnil stari Kosmač. «Nočem, da bi se z ono družil.»

«In ste mislili, da se bom kar lepo podal!»
«Kaj ti drugega ostane? Drevi pojdeva k Španovim. Čakajo naju.»

«In pojutrišnjem morata Smrekarici iz hiše?»
«Dà, pojutrišnjem.»
«Kdo bo potem tam stanoval?»
«Nihče. Prazno bo.»

Oba sta govorila mirno, skoro brez razburjenja, toda v resnici je bil to strašen boj z besedami. Janez se je bal, da mu ne podleže. Vedel je, da je brez moči, da si ne more pomagati, sicer požene njo in njeno mater v pogubo. Kako bi si pridobil časa, da bi Anici pomagal? Kako? To vprašanje mu je blodilo po glavi in ni ga mogel rešiti.

«Vsaj štirinajst dni», si je rekel. «Vsaj štirinajst dni.»

Ko bi imel vsaj denarja! Toda oče je bil skop in mu ga ni dal. Le včasih kaj majhnega. Saj ga tudi potreboval ni, ko se je zmeraj držal doma. Dà, če bi zdaj imel vsaj kak tisočak...

Pojutrišnjem morata iz hiše...
Sklenil je izigrati poslednjo karto. Kolikor mogoče mirno je rekel:

«Ali je to vaša zadnja beseda? Oni iz hiše, jaz pred oltar?»

«Dà.»
«Potem sva opravila. Zenil se ne bom. Rajši pojdem od hiše. Kar sami se oženite in poskrbite za naslednika, če bo šlo.»

«Tiho!» je zarohnel oče in udaril po mizi. «Kaj si pozabil četrto zapoved? Sram te bodi, da govoriš tako z očetom. Če bi bil jaz svojemu tako rekel, bi me bil namlatil.»

«Saj me mlatite! Silo mi delate. Vsakdo se sme braniti...»
«Nikari se z besedami ne igraj. Ni vredno.»

Janez ga ni poslušal. Vse drugo mu je blodilo po glavi. Če bi imel vsaj štirinajst dni časa... Štirinajst dni...

«Drevo pojdeva k Španovim», je ponovil oče. «Nikari se ne obiraj. Tebi samemu bo v sramoto.»

«Prodati me hočete. Za grunt dajete mojo srečo...»

«Kaj govoriš o sreči? Kaj je sploh sreča? Kaj misliš, da je bilo meni drugače? Ko sem prišel v prava leta, mi je rekel oče, naj se oženim. Kar izberite mi deklo, ki bo zame, sem mu rekel in nikoli mi ni bilo žal za te besede. Vidiš, tvojo mater sem komaj poznal, ko sva se vzela, pa sva se vendar razumela kakor nihče drugi. Pravim ti, Španova je deklo, kakršnih je malo.»

«Naj bo. Z vami pojdem, da ne bo zamere. Saj še ni rečeno, da se s tem oženim. Beseda ni konj in če mi ne bo prav, se še vse lahko razdere», je dejal Janez.

Na njegovem obrazu je bil mir, mir pred nevihto, ki je besnela v srecu. Igra, ki jo igra, je nevarna; tega se je dobro zavedal. Z njo lahko vse dobi ali pa vse izgubi. In kako malo verjetnosti je, da jo dobi. Toda poizkusiti mora. Zaradi

Anice. K njej pojde in ji vse pove, da ne bo v skrbeh.

«Ali vam je tako prav?» je vprašal očeta.
Oče je samo prikimal.

«Potem pojdeva zvečer», je pristavil. «Toda le pod enim pogojem. Smrekarjevi ostaneta v hiši.»
«Če bo šlo pri Španovih vse v redu, naj ostaneta», je dejal stari Kosmač in ga pomenljivo pogledal.

Janezu je zaigralo srce. Zmagal je. Ravnodušnost mora hliniti in iti k nevesti, ki mu jo je oče izbral. Samo kimati mu bo treba in obljubljeni... Vedel je, da ta igra ni častna. Toda drugo mu ne preostaja.

Po materi mora dobiti delež. Ker takrat, ko je umrla, še ni bil polnoleten, so ga naložili v hranilnico. V desetih dneh mu bodo lahko izplačali tistih bore nekaj tisočakov. To bo za zaslužek. V mesto pojde in si poišče dela. Anico vzame s seboj...

«Le pripravi se», ga je prebudil oče iz razmišljanja. «Praznično se obleci, da ne bodo kaj rekli. Jernej naj zapreže, peš ne bova hodila, da naju ne bodo ljudje po zobeh vlekli. In glej, da se tam ne boš držal kakor štor.»

Mislil je še prej govoriti z Anico, toda ni je bilo doma. Iskati je pa tudi ni utegnil. Ko se je vrnil domov, je oče čakal in Jernej je že napregel. Hitro se je vrgel v nedeljsko obleko.

«Meta, še konja našemi s cvetjem in za naju poišči kak nageli, da bodo na vasi vedeli...»

žrtve in rajši kupiti za nekoliko višjo ceno domač izdelek kakor ceneno tuje blago. Zavedati se namreč moramo, da ostane denar, izdan za domač izdelek, doma in se bo spet vračal od trgovca k delavcu od tam pa h kmetu. Denar, ki pa gre v tujino, se kaj nerad vrača nazaj.

Dve interpelaciji o protisokolskem pastirskem listu

Senator Milan Popović in tovariši so v zadevi pastirskega lista katoliških škofov proti Sokolstvu naslovili na ministra za pravosodje g. Maksimovića interpelacijo, v kateri pravijo, da pastirski list podcenjuje pravi pomen Sokolstva v naši državi. Ta čudni in nepričakovani napad je naperjen proti naši najčistejši, zdravi in narodno neomadeževani ustanovi, v kateri se goji in razvija telesno in duševno zdrav jugoslovenski naraščaj. Zato je ta napad vznemiril vso našo javnost ne glede na veroizpoved, stan in položaj. Vznemirjenost je tem večja in tem bolj bolesta, ker je neutemeljena in neumevni napad prišel v trenutku, ko razni zunanji in notranji neprijatelji naše države delajo za razkroj naše narodne in državne skupnosti in ko bi se vpliv katoliškega škofovstva moral bolj kakor kdaj prej usmeriti za koristnejše delo.

Interpelacija pravi dalje: Ne da bi se spuščali v razmotrivanje, kako je moglo priti do tega napada, na delo naše najmočnejše in najčistejše narodne ustanove, ne moremo zaradi koristi države in nas samih dovoliti, da bi kdorkoli stremil po tem pogrešnem potu za razdvajanjem in slabitvijo narodne celote. Zato prosimo ministra, naj odgovori v senatu, ali hoče preskrbeti vsa jamstva, da se bo z zakonom urejena organizacija Sokola kraljevine Jugoslavije zavarovala pred napadi verskih organizacij, in ali hoče odrediti s pomočjo državnih oblastev vse zakonske ukrepe proti sličnim stremljenjem v bodočnosti. Nadalje vprašujemo ministra za pravosodje, ali hoče z zakonskimi ukrepi preprečiti, da ne bodo predstavniki kake cerkve prestopali mej svoje oblasti ter vsiljevali pečat svojega duha vsemu našem narodnemu razvoju, da bi na ta način ojačili in razširili svoj vpliv tudi na one narodne ustanove, nad katerih delom vodi vrhovno nadzorstvo država in nikakor ne verski poglavarji.

Isti senatorji so naslovili tudi na ministra za telesno vzgojo dr. Hanžka interpelacijo, v kateri pravijo med drugim, da je ministru gotovo znano delo Sokolstva v naši državi, kakor tudi to, da v Sokolstvu ni protikatoliških stremljenj. Zato prosijo ministra za telesno vzgojo, naj jim v senatu odgovori, ali hoče skrbeti za telesno vzgojo naroda v duhu narodnega in državnega edinstva in ali hoče z zakonskimi ukrepi preprečiti vsako početje, ki bi hotelo zanesti v naše Sokolstvo seme plemenske razdvojenosti ali verske nestrpnosti.

GOSPODARSTVO

Naročnina za „Kmetovalca“ in članarina za Kmetijsko družbo

S preosnovno Kmetijske družbe v zadrugo so nastale nekatere nejasnosti pri pobiranju naročnine za „Kmetovalca“ v znesku 25 Din in članarine ali zadružnega deleža v znesku 10 Din, katerega je plačati vsakemu pristopivšemu članu enkrat za vselej. Zaradi tega podajamo potrebna pojasnila.

Predvsem je plačanje naročnine za „Kmetovalca“ nužno, ker se vsake številke lista tiska samo toliko, kolikor je bilo do časa izdaje naročnikov. Poznejši naročniki torej ne bodo mogli prejeti vseh števil. Na to opozarjamo načelstva in tajništva podružnic in sploh vse nabiralce naročnikov za „Kmetovalca“.

V 1. številki „Kmetovalca“ je bilo natančno pojasnjeno, kako se bo list urejeval in izdajal. Poleg strokovnega dela bô izhajal tudi „Vnovčevalec“, v katerem bodo pojasnjene vse zadeve glede posredovanja in nakupa pridelkov naših članov in naročnikov. Član brez glasila „Kmetovalca“ nikakor ne more biti poučen o vseh poslih, ki jih izvršuje Kmetijska družba za svoje člane. Zato poudarjamo, da je neizogibno potrebno, da vsi člani naroče in čitajo tudi „Kmetovalca“. Dejstvo je, da je naše glasilo najcenejši list v državi in izven nje. Zavedamo se v polni meri denarnih težkoč na kmetih, ali kdor čita in se ravna po svojem stanovskem glasilu, ga more samo en nauk ali pravočasno opozorilo čestokrat obvarovati velike izgube.

Uspeh, kako bo Kmetijska družba delovala za svoje člane in naročnike, gotovo ni odvisen samo od vodstva, temveč tudi od delavnih podružnic in zavednih članov. Hudi časi nas silijo, da se združujemo in organiziramo čim tesneje po stanovih. Zato smo prepričani, da število naročnikov na „Kmetovalca“ in naših članov ne bo padlo, ampak se bo še povečalo.

Da je Kmetijska družba krenila na pravo pot, pomagati svojim članom in naročnikom, so v dokaz mnogoštevilna zahvalna pisma in osebne zahvale že sedaj pri komaj započetem delu.

Opozarjamo torej ponovno načelstva in ostale nabiralce, da se zavzamejo za dobro reč in nam pridobe čim več naročnikov in članov. Čim več nas bo, tem močnejša bo Kmetijska družba in tem lažje bo zastopala kmečke koristi.

Kmetijska družba v Ljubljani.

Tedenski tržni pregled

ZIVINA. Za kilogram žive teže so se na zadnjem zagrebškem sejmu trgovali: biki po 3 do 3-25, krave za mesarske svrhe po 2-50, krave za klobase po 1-50 do 1-80; voli I. po 4-25 do 4-50, II. po 3-25 do 3-50, junci po 3-50 do 3-75; pitane svinje po 8-50 do 9-50, nepitane po 6-50 do 7-50; teleta po 4 do 5-75 (zaklana po 7 do 8) Din.

KRMA. Cene krmi na zadnjem zagrebškem sejmu: detelja 65 do 90, otava 60 do 85, seno 55 do 80, slama 45 do 50 Din za 100 kg.

JAJCA. Spričo velike množine svežih jajc v Italiji, Bolgarski in Rumuniji so cene na nekaterih evropskih tržiščih popustile. Prvovrstno štajersko blago se trguje v Italiji, pariteta Postojna, po 325 do 335 lir za zaboj po 1440 kosov, v Nemčiji po 82 do 85 mark, za pariteto Buchs največ po 108 do 105 švicarskih frankov, a za Češkoslovaško po 670 do 680 češkoslovaških kron.

Cene tujemu denarju

Na zagrebški borzi smo dobili v valutah:

1 ameriški dolar za okrog 58 Din;

v devizah:

1 holandski goldinar za 23-20 do 23-32 Din;

100 nemških mark za 1358-47 do 1369-27 Din;

100 italijanskih lir za 292-46 do 294-86 Din;

Janez je hotel ugovarjati, toda ugriznil se je v ustnice in molčal. Ni hotel, da bi oče kaj sumil.

Ko sta se peljala skozi vas, je oče moško sedel na vozu, Janez se je pa na vso moč izkušal skriti. Pa se mu ni posrečilo. Ljudi je bilo vse polno na cesti in oče je vsakomur, ki ga je vprašal, povedal, kam sta namenjena in po kaj gresta.

Tako je že vsa vedela, da gre mladi Kosmač snubit, preden sta se pripeljala do Španovih.

Tudi Anica je zvedela...

Osmo poglavje.

Pri nevestinih starših je bilo vse pokoncu. Ni čudno: Angela bo dobila moža! In kakšnega! Kosmačev Janez ni kar tako. Koliko deklet si je želelo, da bi potrkal pri njih. Saj je bil fant, da mu ni bilo enakega v treh farah. Zastaven in močan.

Angela je bila dve leti starejša od njega. V devet in dvajseto je šla in še se je izkušala sprijazniti z mislijo, da ostane samka. Za fante se ni menila, doma je pa tudi niso silili, naj si poišče ženina.

Ni bila lepa. Njen obraz je bil ozek, lica vrta. Tudi nosu bi lahko očitali, da je odločno prevelik. Le nekaj lepega je bilo na njej. Oči. Tako otožno, vdano so gledale v svet, da so ob njih izginili vsi nedostatki.

Za Janezom je že od nekaj rada gledala. Čeprav še v sanjah ni mislila, da ji bo pogled yrnil.

Ni čudno, da je bila vsa iz sebe, ko ji je oče povedal, da je govoril s starim Kosmačem in da jo pride mladi zvečer zasnuti.

Delo ji ta dan ni šlo izpod rok. Vse je narobe naredila, tako da jo je morala mati neprestano oštevati. Toda za njene besede se je komaj zmenila, kakor da bi bile namenjene komu drugemu.

Popoldne je ostala v svoji sobi in se pripravljala na sprejem snubcev. Neštetokrat je stopila pred zrcalo in se gledala v njem. Vse svoje napake je v njem odkrila. Da je prevelika, komaj nekaj prstov manjša od Janeza. To ji je že pri plesu dostikrat narobe hodilo. Le malo fantov je bilo večjih od nje. Manjšim se je kaj nerodno zdelo, da bi plesali z dekletom, ki jim gleda čez glavo. In v pas je bila tako ozka! Kako bi to popravila?

Pogled ji je švigal med zrcalom in oknom. Naposled je le zagledala na klancu okrašeni voz, ki ga je konj vlekel. Brezmejno veselje jo je prevzelo. Vrgla se je na posteljo in ni vedela, ali bi se smejala ali jokala od sreče.

Kmalu je iz veže začula glas starega Kosmača, ki je svečano pozdravil in vprašal po gospodarju. Iz izbe je stopil Špan.

«No, mladega si tudi pripeljal s seboj. Kako je, Janez?»

Prisluhnila je pri ključavnici.

«Tako, že gre», se je Janez izvijal. «Dela je dosti.»

«Pri nas tudi», je odvrnil Angelin oče. «Komaj zdelujemo. Pa nič hudega. Stradali letos ne bo-

mo. Zita je toliko, da ne pomnim take letine, drugo pa tudi dobro kaže. Le pojdi z menoj», jima je velel in ju odvedel v izbo. «Zena, ti pa stopi v klet», je še med vrati naročil.

Stari Kosmač si je med tem ogledoval hišo. Za vse se je zanimal. Kako tudi ne, saj bo vse to morda že kaj kmalu njegovo! Angela je edinka. Špan in Španka sta pa starejša od njega. Sicer bo pa Janez požel sadove in Janez je njegov sin. Njegov upor je kaj hitro premagal; da bi se pred poroko še kaj kujal, mu pa niti v sanjah ni prišlo na misel. Saj je moral sam spoznati, da je tako najbolje.

Sedli so za mizo. Španka se je prizibala s poličem vina. Potem je spet izginila v kuhinjo, odkoder sta snubca začula ropotanje nožev in krožnikov. Čez nekaj časa se je vrnila in prinesla še suhega mesa in kruha.

«Da ne boste od lakote umrli, se je nekam v zadregi zasmejala. «Oče, nalij, saj vidiš, da sta žejna», je rekla svojemu možu.

Kakor običajno ob takih prilikah ni hotel nihče priti s pravo besedo na dan in stara dva sta se sukala okoli ženitve kakor mačka okoli vrele kaše. Potem se je Kosmač ojunačil. Na dušek je izpraznil kozarec in rekel:

«Mladega sem privedel, da se pomenimo. Ali si z dekletom govoril?»

«Veš, da sem. Všeč ji je tako.»

(Dalje prihodnjic.)

1 ameriški dolar za 57-09 do 57-37 Din;
100 francoskih frankov za 223-74 do 224-77 Din;
100 češkoslovaških kron za 169-56 do 170-42 Din.
Vojna škoda se je trgovala po 200 do 204 Din,
a investicijsko posojilo po 46 Din.

Sejmi

6. februarja: murska Sobota, Ormož, Sv. Peter pod Svetimi gorami, Dobrna.
7. februarja: Metlika, Gorenji Logatec, Ptuj.
9. februarja: Gornji grad (samo za blago), Mengeš, Konjice, Zagorje, Grahovo, Pilštani.
10. februarja: Sv. Jurij ob južni železnici.

Kratke vesti

— **Poziv k prijavi poizkusnih travnikov za izvedbo gnojilnih poizkusov.** Da pokaže našim kmečkim gospodarjem uspešnost fosfatnega kalijevega in dušikovega umetnega gnojenja na travnikih, namerava kmetijska poizkusna in kontrolna postaja v Ljubljani letos na pomlad izvesti 150 do 200 štiriparcelnih travniških gnojilnih poizkusov v izmeri 1000 in 2000 kvadratnih metrov. Kdor ima na vidnem kraju primeren travnik, sposoben za umetno gnojenje, in tudi resno voljo za izvedbo poizkusa, naj travnik prijavi ustno ali pismeno do 15. t. m. kmetijski poizkusni in kontrolni postaji v Ljubljani, Tyrševa cesta 38. V prijavi naj vsakdo navede ploskovno mero travnika, njegovo lego in kakovost. Potrebna umetna gnojila bo dala postaja poizkusnikom brezplačno na razplago. Delo v zvezi s poizkusom pa bo moral opraviti poizkusnik sam. Omenjene travniške poizkuse bo delala postaja le na zemljiščih svoje pristojnosti, to je v bivši ljubljanski oblasti in v celjskem srezu.

— **Pletarski tečaj v Ivanjkovcih.** Podružnica Kmetijske družbe v Ivanjkovcih je priredila letos tretji pletarski tečaj. Obiskovalo je tečaj, ki je trajal od 9. do 21. januarja, 15 fantov in moš. Od teh jih je bilo pet, ki so obiskovali vse tri tečaje, dva sta bila drugič v tečaju, osem pa jih je obiskovalo prvič ta tečaj. Namen teh kratkih tečajev je, da se učenci nauče plesti vse vrste košar, ki se potrebujejo doma pri gospodarstvu. 22. januarja dopoldne je bil zaključek tečaja z razstavo napravljenih izdelkov. Izdelali so 153 kosov, od katerih je bilo mnogo prav dobro izdelanih. Upoštevati je treba, da je prvi tečaj trajal

12 delovnih dni, drugi 17 in letošnji pa spet le 12. Zaključka sta se udeležila ravnatelj pletarske šole iz Ptuja g. Ogorelec in narodni poslanec g. Lovro Petovar. Razdeljenih je bilo pet denarnih nagrad, katere so dobili po vrsti Jožef Zavrtnik, Janez Šeruga, Franc Kociper, Franc Fekonja in Stanko Žitnik. Tečaj je omogočila banška uprava s tem, da je dala v to svrhu podporo v znesku 1500 Din. Namen teh tečajev ni v vzgoji pletarskih pomočnikov, nego kakor rečeno v tem, da se ljudje nauče plesti potrebne košare doma. Taki tečaji bi bili tudi v drugih krajih priporočljivi. Huda gospodarska stiska zahteva, da se čim več potrebščin izdelata doma. Zimska doba nudi za to dovolj časa.

— **Podružnica Sadjarskega in vrtnarskega društva v Ljutomeru** priredi v nedeljo 12. t. m. dopoldne ob pol devetih v 6. razredu deške šole poučno predavanje kmetijskega referenta g. Znidariča o zatiranju sadnih škodljivcev, o snaženju, gnojenju in obrezovanju dreves. Pridite v obilnem številu tudi člani sosednih podružnic!

— **Vinogradniki, ki nameravajo svoja vina razstaviti na vinski razstavi in sejmu v Ljutomeru** 7. in 8. marca, se opozarjajo, da pretočijo vina vsaj do 15. t. m. Neposredno pred razstavo ne kaže vina pretakati, ker se do tega časa ne bi sčistilo in tudi ne tako dobro pokusilo, kakor če bi bilo pretočeno poprej. Na današnjem vinskem trgu so najbolj čislana kvalitetna vina, ki se dosežejo le s skrbnim negovanjem. Zatorej naj bo glavna skrb vsakega vinogradnika, da spravi vino na pokušnje v takšnem stanju, ko se dobro pokusi, kajti le v tem primeru bo njegovo vino lahko našlo svojega odjemalca.

DOPISI

CVETKOVCI. Tukajšnji občinski odbor je na svoji izredni seji v celoti osvojil resolucijo, sprejeto na občnem zboru županske zveze v Ljubljani, ter je odločno odklonil napad na našo državno skupnost.

LITIJA. Občni zbor krajevne organizacije JRKD v Litiji bo v nedeljo 5. t. m. ob 15. v gostilniških prostorih g. Maksa Lajovica z običajnim dnevnim redom. Občnega zbora se udeleži tudi narodni poslanec za litijski srez g. Milan Mravlje, ki bo poročal o političnem položaju. Člani naj se občnega zbora udeležijo polnoštevilno.

MALA NEDELJA. Sokolska četa je bila zaradi nenadnih zaprek prisiljena preložiti uprizoritev narodne igre «Legionarji» na pustno nedeljo 26. februarja. Po igri bo pustna zabava s plesom. Na pustno nedeljo torej vsi od blizu in od daleč v Društveni dom pri Mali Nedelji, kjer se boste izvrstno zabavali. — Kmetijski tečaj, ki se je končal te dni, je dosegel v polni meri svoj namen. Vsa predavanja so bila zelo dobro obiskana, kar je znak, da ljudstvo hoče več izobrazbe. To dejstvo se naj upošteva pri določitvi nadaljnjih tečajev, odnosno poučnih predavanj.

PTUJ. Redni občni zbor podružnice Sadjarskega in vrtnarskega društva bo na svečnico ob 8. v prostorih g. Brenčiča v Ptuj z običajnim dnevnim redom. Po občnem zboru bo poučno predavanje o vrtnarstvu.

SEVNICA OB SAVI. Sokolska deca priredi v nedeljo 5. t. m. ob 15. v Sokolskem domu mladinsko igro «Cudežne gosli». Dramski odsek pa pripravlja Cankarjevo delo «Pohujšanje v dolini šentflorjanski», ki bo uprizorjeno v nedeljo dne 12. t. m. ob 15. v Sokolskem domu. Vabljeni!

SV. LENART-OSLUŠEVCI. (Smrt na kosa.) Po 30letnem službovanju v naši župniji je bil lansko pomlad upokojen župnik g. Peter Zadravec. «Domovina» je poročala, s kako prisrčnostjo in hvaležnostjo se je župnija poslovila od svojega blagega dušnega pastirja. Ob poslovitvi smo mu klicali in ga vabili, naj nas večkrat obišče, ker pride med svoje. G. župnik nas je po svojem odhodu večkrat posetil in tudi hvaležni župljani so mu vračali obiske na njegovem prijaznem domovanju pri Ormožu. Le žal, da so ti medsebojni obiski trajali komaj osem mesecev. Ob koncu decembra je g. župnik zbolel ter iskal zdravila v ormoški bolnišnici, kjer je njegov dober osebni prijatelj, priznani zdravnik g. dr. Hrovat, uporabil vse svoje znanje, da mu povrne zdravje. Toda vsa zdravniška veda ni pomagala in predzadnji ponedeljek zvečer je dobri župnik umrl. Na smrtni postelji si je zaželel biti pokopan na onem pokopališču, kjer je v teku svojega dolgoletnega službovanja spremil 925 svojih župljanov k večnemu počitku. Ta njegova želja se je smatrala za častno dolžnost vseh njegovih nekdanjih župljanov in ob zelo številnem spremstvu so ga prepeljali iz Ormoža k Sv. Lenartu. Pogreb, kakršnega še lenarška župnija najbrž ni videla, je zgovorno dokazal priljubljenost pokojnika in hvaležnost župljanov. Ob odprtem grobu se je od pokojnika poslovil msgr. Vreže v imenu

Soteščan:

Mejnik

(Povest.)

I.

«Kje si bil, Matevž?»

«V gozdu za Jelšo.»

«Pa si nekam slabe volje.» Tako je govorila Lipnica svojemu možu, ki je prišel domov neke nedelje popoldne.

«Od jeze bi se razpočil.» Lipnik je trdo sedel za mizo in naslonil glavo v dlani.

Zena je hbdila okrog njega kakor mačka okrog vrele kaše. «Kaj neki mu je?» se je na tihem vpraševala.

«Za Jelšo sem bil», je ponovil Lipnik. «Pol leta že nisem bil tam, pa bi bilo bolje, da bi še danes ne bil...»

«Kaj pa je bilo?» Lipnica je nestrpno čakala odgovora.

«Mejnik je prestavljen... Za več sežnjeva na mojo zemljo...»

Zeni je zagomazelo po telesu. Obšla jo je tiha bojazen. Rekla ni nobene besede. Matevž je bil tak, da ni mnogo govoril, kadar ga je vpraševala. Kadar ni nihče sitnaril, tedaj je počasi razložil vse, kar je imel na srcu.

Tudi danes je nadaljeval sam od sebe: «Tista visoka bukev ni več naša...»

«Čigava pa je?» je poizvedovala.

«Klemenčeva.» Matevž je skrčil pesti, ko je izgovoril to besedo.

«Ali meniš, da se je Nace igral z mejnikom? Menda ni tako otročji.»

«Kdo pa? Saj lahko otipamo z rokami...»

Cila se je poglobila v davne spomine in začela modrovati: «Kakršen oče, takšen sin... Požrešnost je podedoval po očetu... Tudi on je zagrabil, kar je dosegel...»

V Lipniku je vrelo in iskalo duška. Pogled mu je švigal po sobi od kota do kota. Tedaj je vstopil sin, praznično oblečen.

«Ivan!» mu je zaklical in pomignil, naj prisede.

Sin mu je ustregel. Primaknil je stol in sedel k očetu.

Lipnik je začel po kratkem molku: «Fant, povej mi, kakšno kazen predpisuje zakon za prilaštitev tuje lastnine?»

Ivan je pomišljaj. Ne zato, da bi odgovoril pravilno, marveč ker se je čudil očetovemu vedenju.

«No, ali ne bo nič?» je oče nejevoljno zarentačil. Mož je bil nestrpen ter ni rad videl, da se je kdo pred njim obiral.

«Čemu pa vprašujete?» To je bilo tisto, kar je mladeniča najbolj zanimalo.

«Zato, da bom vedel.» Lipnik je bil že togoten, ker mu ni prav odgovoril.

Fant je zmignil z rameni. «Oče, vaše vprašanje ni jasno izraženo.»

«Kako da ni? Ali te zato pošiljam v mesto, da si vsak dan bolj neumen. Tisto se uči, česar je treba znati.»

Sin je bil užaljen ter ga je zavrnil: «Oče, zakone nam bodo razlagali šele na višjih šolah...»

«Torej ne veš?» Mož je spoznal, da je segel predaleč. «Pet let že študiraš, pa ne znaš odgovoriti na navadno vprašanje.»

«Dozdaj še ne vem, kaj prav za prav hočete od mene...»

Lipnik se je pomiril. Zavedel se je, da sinu res še ni vsega povedal. Začel mu je razlagati: «Za Jelšo sem bil — na meji med mojim in Klemenčevim gozdom. Opazil sem, da je prestavljen mejnik. In prav na meji rasejo najlepša drevesa...»

«A tako!» Ivanu ni bilo prijetno, ko je to izvedel. Hitro je vprašal: «Oče, ali pa tudi veste, kdo je mejnik premaknil?»

«Jaz ga nisem. Tako neumen ne morem biti, da bi popravil mejo v svojo škodo...»

«Vidite, ako niste nikogar videli, tedaj tudi ne morete nikogar obdolžiti...»

«Bomo videli!» Lipnik se je ugriznil v spodnjo ustnico.

«Zakon je precej strog, kadar varuje čast in poštenje...»

«Moj sin, pa s Klemencem drži!» je zgrabilo očeta. «Zato ga bom izsolal, da bo nasprotniku pomagal... Na svojih prsih bom zrečil gada.»

Fant mu je izkušal dopovedati. «Oče, vi me ne razumete. Želim vam le dobro. Preden začnete

tovarišev, g. Gašparič v imenu njegovih učencev in župan g. Jožko Lah v imenu vse župnije. Blagi pokojnik naj v miru počiva!

SV. LENART PRI VELIKI NEDELJI. Tukajšnja krajevna organizacija JRKD je na zadnji seji soglasno odklonila znane punktacije in ob sodila neosnovani napad škofov na Sokolstvo. O sklepu je bil predsednik vlade brzojavno obveščen.

ŠMARTNO PRI LITVI. V nedeljo 5. t. m. ob pol 8. zjutraj bo v prostorih g. Robavsca redni letni občni zbor krajevne organizacije JRKD. Občnemu zboru bodo prisotstvovali tudi narodni poslanec g. Milan Mravlje in zastopniki banovinske in sreske eksekutive JRKD, ki bodo poročali o političnih, gospodarskih in socialnih zadevah.

ZLATO POLJE. Tudi pri nas, četudi smo skoraj popolnoma odrezani od sveta, smo se zdramili in si ustanovili 29. januarja krajevno organizacijo JRKD. Ustanovni občni zbor se je vršil v hiši g. Stražarja, po domače pri Juhartu na Brezovici. Sresko organizacijo JRKD in bolnega državnega poslanca g. Antona Cererja je zastopal g. Svetè, ki nam je v lepo zasnovanem govoru pojasnil marsikaj, česar mnogi izmed nas niso še nikdar slišali, za kar je g. Svetè dosegel od vseh navzočnih priznanje in odobravanje. Ustanovnega občnega zbor se je udeležilo tudi precej še ne organiziranih mož in fantov, a so po končanem govoru vsi brez oklevanja stopili v krajevno organizacijo JRKD. Z vstopom teh novih članov šteje danes tukajšnja organizacija že 80 članov. Pri volitvah so bili izvoljeni v odbor sami ugledni možje, ki nam jamčijo za uspešno delo. Za predsednika je bil soglasno izvoljen gosp. Anton Zavbi, posestnik iz Lasenga, za tajnika gospod Grčar, posestnik in gostilničar iz Zlatega polja, za blagajnika pa g. France Pestotnik iz Pšajnovce. Poleg navedenih je v odboru še osem odbornikov. Možje in fantje, kdor še ni član krajevne organizacije JRKD, naj nikar ne odlašajo in naj se čimprej prijavijo. Mislimo, da dares ni več med nami nikogar, ki bi še verjel raznim hujšakcem. Poženite vsakega razdiralca preko praga!

ZAVODNJE. Na Valentinovo 14. t. m. po dopoldanskem opravilu priredi odrasla mladina na šolskem odru igro «Izgubljeni raj». Vsi prijatelji poštene zabave, pridite, da se boste nasmejali ob burki. Na svidenje!

Pristopajte k Vodnikovi družbi!

pravdo, morate natanko premisliti, sicer je nevarno, da izgubite...»

Te besede so očetovo mnenje še bolj utrdile. Ali nista s sosedom celo dogovorjena? Fant menda rad zahaja h Klemencu. Dozdaj mu še ni rekel zaradi tega žal besede. A prijateljstvo bo treba razdreti. Mlađo drevesce se mora upogniti.

«Ali meniš, da bom izgubil?» se je oče porogljivo namuznil. «Meni ni treba tega pripovedovati.»

Ivan je dopolnil šele 16 let, zato se ni smel prepirati z očetom. Rekel je pohlevno: «Oče, pravde so drage in denarja je škoda. Mirno bi se pogovorili.»

Ta misel se očetu ni zdelo napačna. «Pa stopi po Naceta», je bil pripravljen poizkusiti. «Reci, da se bova nekaj pomenila.»

Tako opravilo pa fantu ni bilo kdo ve kako prijetno. Bal se je zamere. Klemenc je hitro užaljen. Ako se mu zaguli, bo užaljena tudi njegova hčerka. Francka je občutljiva ter jo zadene vsaka trda beseda.

Zato je pomišljal: «Oče, sami bi stopili do Klemenca...»

«Jaz?» Ponosnemu Lipniku se je zdelo poniževalno. «Ali sem jaz prestavil mejnik? Grešnik mora poklekniti pred spovednika.»

«Tisto že, toda...» Ivan se je počasi odpraviljal.

«Kar s teboj naj pride», je naročil oče in dostavil: «Ako hoče.»

Politični pregled

Pretekli teden je bil v znamenju dveh vladnih kriz v Evropi.

Francoska Boncourjeva vlada je odstopila,

ker je postala žrtev načrta za uravnovesenje državnega proračuna. Opozicija je zahtevala izločitev člana 6. iz vladnega finančnega načrta, ki predlaga petodstotno povišanje neposrednih davkov. Pri glasovanju je dobila vlada 170, a proti njej sta glasovala 402 poslanca. Zaradi tega je vlada odstopila in je dobil nalog za sestavo nove vlade doseđanji minister za vojsko Edouard Daladier, ki se mu je po daljših pogajanjih posrečilo

sestaviti novo vlado iz radikalnih socialistov in članov levega centra,

ker ni prišlo do sporazuma s socialisti. Daladier je radikalni socialist, ki je bil leta 1927. izvoljen za predsednika svoje stranke.

Enako je nastala vladna kriza v Nemčiji, kjer je

državni kancelar Schleicher odstopil z vso vlado,

ker ni dobil pooblastila za razpust državnega zbora. Državni predsednik Hindenburg je ostavko sprejel in poveril bivšega državnega kancelarja Papena, da prouči položaj, ali je mogoča parlamentarna rešitev vladne krize. Pa se je posrečilo sestaviti vlado z narodnimi socialisti.

Državni kancelar je postal Adolf Hitler,

a podkancelar je Papen. Pravi, da bo nova vladavina strogo parlamentarna. Med novimi ministri je tudi narodnosocialistični predsednik nemškega državnega zbora Göring. Med narodnosocialističnimi pristaši je zavladalo spričo zanje tako ugodne rešitve vladne krize veliko veselje, ki bo pa morda minilo, ko bo treba novi vladi pokazati, kaj zna. Inozemski listi imenovanju Hitlerja za kancelarja ne pripisujejo baš posebno velikega pomena, saj je pač znana zadeva, da vse stranke v opoziciji rožljajo, a ko pridejo na krmilo, vidijo, da v praksi marsikaj ne more biti tako, kakor prej zahtevajo. Sodijo, da bo nova vlada izdala ostre ukrepe proti komunistom, ki so se v Nemčiji že hudo razpasli.

Vedno beli zobje Poročam vam, da že 15 let uporabljam zobno pasto "Chlorodont". Se nikdar nis nis razočarala. Imel sem vedno bele zobe in prijeten okus v ustih, tembolj ker uporabljama že dalj časa Chlorodont ustno vodo. Tudi uporablja cela družina samo Chlorodont zobne ščetke. J. Podgornik, T. . . Zahtevajte zato samo pristno Chlorodont zobno pasto, tuba Din. 8.— in Din. 13.—, ter zavračajte vsak nadomestek.

V zvezi z imenovanjem Hitlerja za državnega kancelarja poročajo londonski listi iz Doorna, da je zavladalo v okolici bivšega cesarja Viljema veliko zadovoljstvo, da je v Nemčiji prišel na posled na krmilo mož, ki se ga lahko smatra za izrazitega monarhista.

v Doornu se baje že vrše priprave za povratek Viljema v Nemčijo.

Zatrjuje se, da bo eden izmed prvih ukrepov nove vlade ukinjenje zakona, ki zabranjuje Viljemu bivanje v Nemčiji. Z vso gotovostjo računajo v Doornu tudi s tem, da bo Hindenburg v najkrajšem času odstopil kot predsednik republike in napravil mesto prestolonasledniku Ruprechtu, dokler ne bo obnovljena monarhija in vrnjen prestol Viljemu.

DOMAČE NOVOSTI

* **Kralj Aleksander o miroljubnosti Jugoslavije.** «Echo de Paris» je objavil več člankov o Jugoslaviji. V zadnjem omenja veliko osvobodilno vlogo kralja Aleksandra in vladarske rodbine Karagorgjevičev. Pisec opisuje svojo avdienco pri kralju Aleksandru na Dedinju ter poudarja, kako se je v razgovoru z njim prepričal, da je z vsem svojim srcem iskren demokrat. Zelje in potrebe jugoslovenskega naroda so mu glavna skrb. Prav tako, kakor poizkuša kralj Aleksander v notranji politiki pomiriti nasprotja in okrepiti narodno edinstvo, je tudi njegova zunanja politika zmerna in razsodna. Kralj Aleksander se mora na tem področju boriti s hudimi in zelo kočljivimi vprašanji, ki zahtevajo globokega razumevanja mednarodnih dogodkov in točno presojo. Kralj Aleksander je izjavil francoskemu novinarju med razgovorom: «Naša zunanja politika je v popolnem skladu s politiko naših prijateljev. Jugoslaviji je do tega, da ostane odločna pristašica miru in reda v Evropi. Naša vojska ni bila nikoli napadalna. Zato bo tudi v

Mlađi dijak je odšel k sosedu. Nerad je ustregel natančnemu očetu. A gorje mu, ako bi se bil uprl.

Lipnik je odprl okno in gledal za sinom. «Pa hitro pridita!» mu je zaklical, preden je sin izginil za ovinkom.

Ivan je našel Klemenca na dvorišču. «K nam bi šli za nekaj časa», ga je nagovoril. «Oče bi radi z vami govorili.»

«Zakaj pa sami ne pridejo k meni?» se je sosed upiral vabilu.

«Ne vem. Rekli so mi samo to, da se bosta nekaj pomenila.»

«Nočejo, da bi kdo poslušal», se je vmešala Francka, ki je pritekla iz veže.

«Vedeli so, kako boš radovedna.» Ivan se je zapletel z dekletom v pogovor, čim je odšel Klemenc z rokami v žepu k sosedu.

«Kaj neki imata?» je bilo dekletu radovedno. «Ali bosta sklenila kako kupčijo?»

Fant je kljubujoče skomignil z rameni.

Francka se je ustrašila. «Ivan, ti veš, pa mi nalašč prikrivaš...»

«Vem», je pritrdil. Svoji izvoljenki ni hotel lagati.

«Teda mi povej, da me ne bo skrbelo...»

«Ne morem, Francka. Sicer je bolje, da ne veš... Toda kmalu boš izvedela...»

Mladenka je ugibala: «Ali gre za kake maranje? Vašega očeta sem videla, ko so šli iz gozda... Poznalo se jim je, da jih žuli čevlji...»

Kdo je zopet nerodno obrnil jezik? Rada bi ga poznala.»

Ivan ni hotel ničesar izdati.

Francka pa ni odnehala. Trudila se je in napenjala možgane, mogla pa ni ničesar pogoditi.

Ivanu se je zasmilila. Rad bi ji bil ustregel, toda bal se je, da bi se ji s tem ne zameril. Hči bo nedvomno držala z očetom, kakor bo moral tudi on, ako pride do spopada... Tako bo nastalo nasprotstvo... Počila bo sladka vez prijateljstva...»

Mladenka je zahtevala: «Povej, ali pa te ne bom nikdar več vprašala...»

Kakor puščica so ga zadel te besede. «Očetu ni nekaj prav...» Tako hudo mu je bilo to izgovoriti. «Mejo tam za Jelšo je nekdo popravil...»

«Pravdali se bomo!» je dekletu osupnilo in prebledelo.

Ivan je upal: «Mislim, da se bomo še pobotali...»

«Ni verjetno. Ti poznaš svojega očeta, jaz pa svojega. Oba sta trda ko kamen.»

«Radoveden sem, kako se bosta pomenila.»

«Strela se bosta in vpila, da bo čula vsa Poljana.»

Mladenč se je poslovil z namenom, da bi ujel kako besedo.

Lipnik je sedel za mizo, ko je Klemenc stopil v sobo. Prva beseda mu je bila, zakaj ga je povabil.

(Dalje prihodnjič.)

bodočnosti ostala na braniku narodne obrambe in prava šola za narodno vzgojo in prosvetljenost. Francoski novinar opisuje kralja Aleksandra kot neumornega delavca in človeka, ki doživlja in rešuje vsa vprašanja, s katerimi se bore njegove vlade. O kraljici Mariji poroča, da se na svojih avtomobilskih izletih pogosto ustavi pri navadnih kmetovalcih in se z njimi pomenjuje kakor s svojimi lastnimi, pristnimi prijatelji, medtem ko so kraljeviči pravi predstavniki in simbol edinstva Srbov, Hrvatov in Slovencev. Francoski novinar pravi na koncu, da se je med svojim bivanjem v Jugoslaviji prepričal, da Francija nima boljših in bolj iskrenih prijateljev, kakor so Jugoslovenci.

* **Dr. Kramer namestnik zunanjega ministra.** «Službene Novine» objavljajo ukaz, s katerim je imenovan minister g. dr. Albert Kramer za namestnika zunanjega ministra, ki je na čelu našega odposlanstva odpotoval v Ženevo na razorožitveno konferenco.

* **Minister n. r. g. Ivan Mohorič med jeseniškimi železničarji.** Nedavno zvečer se je vršil v Tancarjevi restavraciji na Jesenicah sestanek jeseniških in okoliških železničarjev, katerega je posetil tudi narodni poslanec g. Ivan Mohorič, ki je železničarjem poročal o položaju v državi. Zborovanje je otvoril predsednik krajevne organizacije JRKD g. dr. Kogej, ki je pozdravil navzočne, predvsem pa g. Mohoriča, in ga prosil, da poroča o splošnem položaju v državi. G. poslanec je v enournem govoru izčrpno poročal o političnem in gospodarskem položaju, predvsem pa o vprašanjih, ki so važna za železničarje. Poudaril je, da so po njegovem mnenju železničarji najhujše čase preboleli in da se je kmalu nadejati izboljšanja. Obljubil je, da bo zastvil vse sile na odločilnih mestih, da se bedne razmere železničarjev izboljšajo in da bodo primerno plačani za svoje težko in odgovorno delo. Omenjal je velike težave, ki jih imajo vlada, senat in narodna skupščina z državnim proračunom, ki se je moral spraviti v sklad z nastalim položajem, kar pa je zahtevalo, žal, tudi velike žrtve za državne nameštence, predvsem železničarje. K besedi so se oglasili tudi zastopniki železničarjev, ki so g. poslancu izrazili nekatere želje, da bi se železničarji na gorenjski progi pomaknili v višji draginjski razred, da bi se upokojencem vrnila legitimacije za polovično vožnjo in podobno. Zborovanje, ki je bilo zelo lepo obiskano, je poteklo v najlepši skladnosti. Zeleti je le, da bi prineslo hudo preizkušeni železničarjem vsaj nekaj uspehov.

* **Minister Pucelj med volilci na Grosupljem.** Shod na Grosupljem v nedeljo je pokazal, da je misel narodne sloge, ki jo zastopa vsedržavna JRKD, tudi v naši pokrajini globoko zasidrana. Vsi priznavajo, da takega shoda na Grosupljem še ni bilo, ne za časa rajne Avstrije ne v Jugoslaviji. Iz vseh okoliških občin so prišli zavedni volilci, da slišijo poročilo svojega narodnega poslanca g. Komana, ministra g. Ivana Puclja in ostalih najavljenih govornikov. Zlasti številno so bili zastopani Šmarčani s svojim županom gospodom Škerjancem na čelu, nič slabša pa ni bila udeležba iz drugih krajev. Na shod je prišlo tudi nekaj pristašev bivše SLS, ki pa stvarnim izvajanjem govornikov niso mogli ugovarjati, niti se povzpeli do kakega resnejšega medklica, dasi se je poprej govorilo, da bodo zborovanje razbili. Obširna dvorana Sokolskega doma je bila tako nabito polna, da so morali mnogi ostati zunaj. Navzočnih je bilo nad 500 ljudi. Zborovanje je vodil predsednik krajevne organizacije g. Ivan Rus, navzočna pa sta bila tudi zastopnik sreskega odbora g. Borštnik in narodni poslanec litijskega sreza g. Milan Mravlje. Po rani maši je otvoril zborovanje g. Rus, ki je pozdravil vse navzočne, zlasti pa g. ministra in gg. narodna poslanca, nato pa je kot prvi povzel besedo narodni poslanec g. Albin Koman, ki je v obširnem govoru pojasnil delo narodnega predstavništva in prizadevanje vlade za omiljenje gospodarske in socialne krize in izboljšanje splošnih prilik. Župnik gosp. Janko Barle je v ljubezni do domovine in naroda prežetem govoru pozival k slogi in ljubezni. Primer-

jal je državo ladjici, ki plove po vihnem in razburkanem morju, ki pa ima v viteškem in modrem kralju svojega dobrega krmarja, ki bo ladjico pripeljal v varen pristan. Vihar navdušenja, ki so ga izzvale lepe besede narodnega svečenika, se kar ni hotel poleči in vedno znova so se ponavljale ovacije kralju, Jugoslaviji in g. župniku. — Predsednik je nato podal besedo ministru g. Ivanu Puclju, ki so ga zborovalci viharo pozdravili. V obširnem govoru je g. minister v uvodu pojasnil splošni politični in gospodarski položaj, orisal delo vlade in podčrtal njeno prizadevanje, pomagati v sedanjih hudih časih splošne stiske predvsem onim slojem, ki so podpore in pomoči najbolj potrebni, to je kmetu in delavstvu, nato pa je prešel na delo nasprotnikov ter v stvarnih in vseskozi z dejstvi podprtih izvajanjih pobijal njihovo razdiralno akcijo. Njegov govor je vzbudil pri zborovalcih viharo odobravanja.

* **Krediti za lajšanje brezposelnosti.** Banska uprava z velikim razumevanjem vrši socialno delo s pomočjo zneska 5.783.000 Din, ki je bil določen za dravsko banovino za podpiranje siromakov, za pobijanje brezposelnosti in za javna dela. Kredit 400.000 Din za podpiranje siromakov, za delo nezmožnih, in deco, ki nima za delo zmožnih hraniteljev, je dospel že pred tedni in je tudi že ves razdeljen. Vsota nad poldruga milijona, ki je določena za podpiranje brezposelnih industrijskih delavcev proti odslužitvi splošno koristnih del, je razdeljena do polovice, drugo polovico pa bodo pričeli deliti v začetku marca. Za izvrševanje javnih del, ki naj potrebnemu prebivalstvu nudijo možnost zasluzka, je določena vsota štirih milijonov dinarjev. Po srezih dobe naslednje kredite, ki so bili delno že, delno pa šele bodo razdeljeni: Brežice 14.000 za siromake, 55.000 za nezaposlene in 150.000 za javna dela; Celje 20.000 Din za siromake, 125.000 Din za nezaposlene in 180.000 Din za javna dela; Črnomelj 10.000 Din za siromake, 5000 za nezaposlene in 80.000 Din za javna dela; Dolnja Lendava 16.000, 10.000 in 140.000, Gornji grad 6000 Din za siromake in 90.000 Din za javna dela; Kamnik 15.000, 55.000 in 135.000; Konjice 14.000, 30.000 in 120.000; Kočevje 18.000, 75.000 in 175.000; Kranj 6000, 35.000 in 120.000; Krško 16.000 za siromake in 185.000 za javna dela; Laško 16.000, 18.000 in 70.000; Ljilija 18.000, 90.000 in 100.000; Ljubljana 16.000, 180.000 in 150.000; Ljutomer 14.000, 15.000 in 155.000; Logatec 15.000, 20.000 in 125.000; Maribor, desni breg 20.000, 100.000 in 170.000; Maribor, levi breg 18.000, 50.000 in 150.000; Metlika 8.000 za siromake in 69.000 za javna dela; Murska Sobota 12.000 za siromake in 170.000 za javna dela; Novo mesto 20.000, 20.000 in 230.000; Prevalje 14.000, 75.000 in 125.000; Ptuj 18.000, 50.000 in 270.000; Radovljica 16.000, 80.000 in 90.000; Slovenjgradec 16.000, 60.000 in 120.000; Šmarje pri Jelšah 16.000, 55.000 in 175.000; Škofja Loka 7000, 70.000 in 175.000; Ljubljana, mesto 180.000 za nezaposlene; Maribor, mesto 80.000 za nezaposlene; Celje 45.000 za nezaposlene in Ptuj 25.000 za nezaposlene. Država je dala razen pomoči v denarju tudi druga sredstva za lajšanje bede v naših krajih. Dospel je tudi že prvi del nakaznic za cenejši prevoz hrane, ki jih dobe občine in druge korporacije.

Dr. Jože Rant

specijalist za zobno zdravništvo,
čeljustno kirurgijo in ortodontijo

ordinira od 6. februarja dalje v Ljubljani, Gajeva ulica št. 1/1 (nebotičnik) od 8. do 1. in od 14. do do 19. ure. — Tel. 33-93.

* **Kotorski škof je član Sokola.** Beograjska «Politika» prinaša izjavo kotorskega škofa g. Uccelinija o protisokolskem pastirskem listu. Dopisniku «Politike» je sivolasi škof izjavil: «Nikoli v življenju se nisem obotavljal povedati, kar čutim in mislim, pa se tega tudi danes ne bom branil. Za vero ni šlo, zato pastirskega pisma nisem podpisal, pa se tudi ni prečitelo v naši škofiji. Tudi

sam sem član jugoslovenskega Sokola. Bil sem to in ostanem. Ne vidim v tem greha. Če me bo Sokol pozval, da blagoslovim njegovo delo, ga bom blagoslovil zaradi Boga. Delu Sokolstva v moji škofiji ni mogoče izreči očitkov, ki so bili osnova pastirskega pisma, in verujem, da jih tudi ne bo.» Naposled je g. škof zaprosil dopisnika «Politike», naj njega nikar ne vmešavajo v prerekanje in naj mu dovolijo v tem kratkem času, ki mu še preostaja v življenju, da bo živel v miru.

* **Pozdravna brzojavka škofu Ucceliniju.** Z nedeljskega zborovanja JRKD v Šiški je bila od poslana škofu Ucceliniju v Kotoru naslednja brzojavka: «Z velikega zborovanja JRKD v Šiški (Ljubljana VII) pošiljamo Vaši prevzvišenosti iskrene pozdrave in zahvalo za odločen nastop za Sokola kraljevine Jugoslavije.»

* **Smrt vdove pisatelja Janka Kersnika.** Lani 30. julija je poteklo že 35 let, ko se je na cerkvenem pokopališču tik gradu Brda zaprl grob ondotnega graščaka in notarja, slavnega našega pisatelja Janka Kersnika. Te dni pa je po daljšem bolehanju sledila svojemu možu v večnost tudi pisateljeva vdova ga. Lojzika Kersnikova, ki je dosegla starost nad 70 let. Gospa Lojzika je bila iz rodbine ljubljanskih Tavčarjev. Pisatelj Janku Kersniku je bila nevesta, ko je pomagal Josipu Jurčiču urejevati «Slovenski Narod», in zvesta življenjska družica v letih njegove največje delavnosti, ko je spisal vse svoje pomembnejše spise. Zakonsko srečo je blagoslovilo osem rojstev. Zgledna mati je vzgoji otrok posvetila svojo ljubečo skrb, zato pa je od njih tudi žela samo vdanost in ljubezen. Najstarejši sin, gosp. dr. Janko Kersnik, je direktor Kmečke posojilnice v Ljubljani, Tone je graščak na Brdu, Josip pa zasebnik istotam. Od petih hčera je gospa Vida vdova po učitelju Dimniku, Maša je soproga zdravnika dr. Konvalinke v Dolenjskih Toplicah, Ruša soproga sodnika Gilberta Zupančiča, Nuša je poročena Zorkova v Lukovici, medtem ko je Slavka na domu. Poleg otrok objokuje smrt blage stare mamice cela vrsta vnukov in vnucic. K večnemu počitku ob moževi strani so pokojnico položili v sredo dopoldne. Z vsemi slavnimi deli pisatelja Janka Kersnika je tudi njegovi zvesti družici in pomočnici zagotovljen trajen in najčastnejši spomin. Zalujočim družinam izrekamo najiskrenejšo sožalje!

* **Slovenske občine obsojajo punktacije.** Mogočnemu protestnemu gibanju proti nesrečnim separatističnim punktacijam so se ne le priključile, marveč se mu postavile na čelo naše zavedne občine iz vse Slovenije. Občine so se in se še druga za drugo pridružujejo resolucijam Zupanske zveze in poleg tega pošiljajo še svoje protestne izjave delno banski upravi v Ljubljano, delno predsedstvu vlade v Beogradu. Pred seboj imamo že celo vrsto imen občin, ki so izrekle proteste. Nedvomno bodo prav vse slovenske občine storile to svojo sveto dolžnost nasproti domovini.

* **Smrt uglednega dolenjskega rodoljuba.** V prijaznem Bršljanu pri Novem mestu je umrl v 80. letu starosti ugledni posestnik in gostilničar g. Jože Drenik, znani iskreni rodoljub in borec za napredno idejo. Rajniki je bil dolgoletni župan prečenske občine, ki je za časa njegovega županovanja mnogo napredovala. Bil je dolgoletni član sreskega cestnega odbora, okrajnega šolskega sveta in član skoro vseh naprednih društev. Že v mladih letih je imel pokojnik na Dolenjskem v gospodarstvu in trgovini važno vlogo. To je bilo takrat, ko Slovenija še ni bila tako preprežena z železnicami in je bilo posebno Dolenjsko zvezano z drugim svetom samo po voznih cestah. Drenik je takrat znal dolenjskemu kmetu vnovčiti živila in poljske pridelke, za katere je imel organizirane redne vožnje v Trst in druga mesta. Bodi pokojniku ohranjen časten spomin, zalujočim ostalim naše iskreno sožalje!

* **Smrt priljubljenega mladeniča.** Neizprosna smrt je ugrabila 23letnega Jožefa Anžeta iz Dolenjskih Ponikev. Kako rad je zaigral na harmoniko. Dolgo je bolehal, a se ni zmenil dosti za to, a pred kratkim ga je bolezen priklenila na bolniško

posteljo. Lep pogreb je pričal, da je imel pokojnik daleč naokrog mnogo prijateljev. Ohranimo ga v blagem spominu!

*** Drzne zahteve koroških hajmverovcev.** Nedavno je prišel avstrijski obrambni minister major Fey na Koroško, da si je ogledal obmejni položaj in ukrenil vse potrebno, da se prepreči nevarnost, ki po poročilih koroških listov baje preti obmejnemu koroškemu prebivalstvu. Major Fey, ki je tudi organizator Starhembergovih uniformiranih heimatschützlerskih čet, si je ogledal jugoslovensko mejo. Pri tej priliki je zahteval višji deželnosodni svetnik dr. Pötsch, sodnik in župan v Velikovcu, da mora gledati vlada na to, da se nastani v Velikovcu vojaška garnizija, da se pomnoži orožništvo na plebiscitnem ozemlju in izboljša poročevalska služba na slovenskem ozemlju. V spomenici, ki jo je pri tej priliki izročil dr. Pötsch kot zastopnik nemškega prebivalstva na slovenskem ozemlju in kot edini heimatschützlerski župan na vsem Koroškem, pa se zahteva, da vlada nemudno razpusti vse slovenske organizacije in edino slovensko stranko na Koroškem in da se takoj ustavi «Koroški Slovenec» ter zapleni premoženje vseh teh organizacij. Med slovenskim prebivalstvom vlada zaradi teh zahtev, ki odrekajo slovenskemu življu na Koroškem vsako pravico do političnega, prosvetnega in gospodarskega življenja, veličansko razburjenje.

*** Zanimiv izum našega rojaka v Ameriki.** Nedavno so razni listi poročali o zanimivem izumu clevlandskega urarja Janeza Lakote. Lakota, ki živi v Ameriki blizu 20 let, je iznašel tako majhen električni motor, da ga lahko spraviš v naprtnik. Izumitelj Janez Lakota je po rodu iz Mojstrane, kjer živi na domačiji njegov brat Alojz. Janez je bil že v mladih letih zelo nadarjen in posebno zavzet za razne tehnične naprave. Ko je bil še otrok, je že sestavljal igrače, ki so se mehanično premikale in so vzbujale ne sa no pri mladini, temveč tudi pri odraslih veliko začudenje. Po dovršeni ljudski šoli ga je oče poslal na Bled, da bi se izučil urarske obrti. Janezov mojster je bil že po 14 dneh zelo presenečen zaradi njegove velike nadarjenosti. Fant je izvrševal sam že skoro vsa urarska dela. V prostem času pa je na skrivaj vedno kaj poizkušal ter prinesel potem domov kako zanimivost. Tudi v Ameriki je izumil že vsakovrstne tehnične naprave, a ni imel sreče s patentiranjem. Večkrat je že pisal domov, da je v tovarni za letala iznašel in izboljšal mnoge konstrukcije, zaradi pomanjkanja sredstev pa ni mogel uporabiti svojih izumov, ki so jih naposled izkoristili drugi.

*** Zanimivosti iz življenja puščavnika Mlinarja.** Te dni je umrl v ljubljanski bolnišnici Franc Mlinar, ki so ga imenovali litijskega puščavnika. Možak je bil že v sedmem križu. Doma je bil iz litijske okolice. Pred vojno je bil mnogo po svetu, izučen je bil v vrtnarstvu in je tik pred svetovno vojno služboval na Dunaju. Vojna je zajela tudi njega v svoj vrtinec, doma pa je pustil zalo. Ženico Dunajčanko. S polnim nahrbtnikom dobrot, kakor jih Dunaj takrat skoro ni več poznal, je potkal Franc, ko se je vračal iz vojne, na svoje staro stanovanje. Menil je, da ga bo na pragu radostno sprejela njegova ženica. Na večkratno klicanje pa mu je žena naposled le toliko odprla, da mu je sporočila skozi polpriprta vrata: «Pridi jutri, danes je sestra na obisku...» Mlinar je odložil nahrbtnik na prag in se je izgubil v svet. Nikdar se ni več vrnil k nezvesti Dunajčanki. Taval je od takrat po svetu. Znašel se je tudi v litijski okolici. Najbolj ga je mikala samota. V našelju Leskovič pod Javorjem je našel nekaj lističnih lukenj. S krampom jih je toliko raztegnil, da se je za silo nastanil v njih. Ljudje so ga radi podpirali z živili, zato pa jim je lečil rane in strigel bolnikom. V leskoviških lističinah se je prehladil in počkal si je bolj solčnega kraja. Naselil se je v Pečah pod Vačami. V samotni sredi gozdov si je našel starinski rov menda še iz rimskih časov. Ljudje so ga često obiskovali, saj se je glas o čudežnem možu v Pečah kmalu raznesel vsepovsod. Mlinar pa je hiral in obolel; do zadnjih

sil izčrpanega so odvedli v Ljubljano v bolnišnico, kjer mu pa tudi niso mogli nič več pomagati. Bodí mu lahka zemlja!

*** Pollakova tovarna v Ljubljani na dražbi.** Pred okrajnim sodiščem v Ljubljani na izvršilnem oddelku se je te dni vršila javna dražba Pollakove tovarne z vsem kompleksom in pritliklinami vred. Prvotna cenilna vrednost zemljišča in pritliklin je znašala 12.720.630 Din. Zaradi dveh modernih strojev v tovarni je nastal pravni spor, ki še ni končno rešen. Zato je bila vrednost teh dveh strojev izločena iz dražbe. Zahtevana kavejca za udeležbo pri dražbi je bila visoka, in sicer 1.200.000 Din. Razprava o dražbi je bila kratka. Mestna hranilnica ljubljanska je po svojem zastopniku zdražila tovarno za 6.352.020 Din. Sodnik je izdal po končani dražbi sklep, naj se v 14 dneh prijavi nadponudnik, ki pa mora po določenih zakona ponuditi za tovarno še eno četrtino več, torej najmanj 7.940.025 Din. Če se ne javi noben višji ponudnik, bo potem tovarna ostala ljubljanskemu zavodu, ki je uvedel v tovarni novo organizacijo in je sedaj tovarna v polnem obratu.

*** Požar v Doctorjevi tvornici v Mariboru.** Pred nekaj dnevi je nastal v Doctorjevi tvornici v Mariboru velik požar. Vnele so se bombaževe polsirovine, ki jih je bilo v skladišču krog 1000 kg. Takoj so bili o požaru obveščeni študentski gasilci, ki so bili kmalu na kraju požara. Za njimi so pa prispele v kratkih presledkih gasilci državnih železnic, gasilci iz Maribora desnega brega in iz Pobrežja. Gasilna akcija je trajala nad eno uro. Gasilci so morali razsekati streho. Ogenj je povzročil veliko škodo.

*** Zrtev podivjanega konja.** Gostilničarja in posestnika Franceta Damšeta iz Rečice pri Poljčanah je doletela huda nezgoda, ki jo je povzročil splašen konj. G. Damše se je peljal s sanmi po opravkih v Šmarje pri Jelšah. Ko se je vrnil z ženo domov, se je na domačem pragu konj nenadno splašil. Damše je bil še na vozu, medtem ko je njegova žena že stopila z voza. S strahom je gledala za pobesnelo živaljo, ki je zdrvela z gospodarjem na sanjah kakor divja po strmem klancu. Na vso nesrečo je odpovedala v smrtonovarni vožnji še zavora in se je konj s polomljenimi sanmi ustavil šele spodaj pri Florijanu. Gospodar je obležal nedaleč stran s polomljenimi rebri. Poklicani zdravnik iz Poljčan je ugotovil, da so ranjena tudi pljuča in poškodovane ledvice. Zaradi hudih poškodb je bil ponesrečenec tedaj nesposoben za prevoz v bolnico. Zdravi se zaenkrat v domači oskrbi ter se mu je nevarno stanje baje že nekoliko izboljšalo.

*** Nenavadna lovčeva nezgoda.** V soboto je čakal na divje race na dravskem-desnem bregu 33letni šofer Ivan Pohlin iz Smolnika, občina Ruše. Po snegu je zašel na krhki in še pretenki led na Dravi, ki se je pod njegovo težo udrl in se je Pohlin pogreznil v ne pregloboko vodo, kar je bila še njegova velika sreča. Zgodila pa se mu je druga nesreča. V trenutku, ko se je pogrezal skozi razbiti led v vodo, se mu je na ledenem odkrhu sprožila dvocevka, ki jo je držal v rokah, in mu je naboj svinčenih zrn udaril v obe dlani ter mu jih razmesaril. Za silo so ga obvezali v neki bližnji hiši, nato pa je bil prepeljan v bolnišnico.

*** Enajst glav živine se je zadušilo.** V hlev veleposestnice Ivane Markežove v Svetincih pri Sv. Urbanu pri Ptujju je nedavno ponoči moral nekdo iz hudobnosti ali pa iz neprevidnosti odvreči ogorek cigarete, ki je padel v hlevu na posteljo, na kateri je bila slamnjača, ki je začela tleti. Ker se ogenj ni mogel razviti, je bil hlev kmalu poln dušljivega dima, ki je zadušil enajst glav goveje živine. Poleg tega je poginilo tudi

mного perutnine. Ko je zjutraj hotela gospodinja v hlev, ji je pri vratih buhnil v obraz oblak dima. Kdo bi bil storilec, se ne ve.

*** Velik požar na Bledu.** V nedeljo je zgorela na Bledu lepa vila, last g. inž. Tönniesia iz Ljubljane. V vili ni nihče stanoval, odkar je pred kratkim umrla hišnica, pač pa so vilo te dni urejevali in popravljali. Da bi se hitreje sušilo, so kurili velike peči z žaganjem, ki je bilo posuto tudi po tleh. V soboto zvečer so delavci odšli domov, v pečeh pa je ostal ogenj, kar je najbrže povzročilo požarno nesrečo. Goreti je začelo ob 4. zjutraj v prvem nadstropju. Na pomoč so prihiteli gasilci, ki pa niso mogli rešiti lepega poslopja. Poslopje je uničeno do kleti z opravo vred.

*** Počiganjen izsiljevalec.** 36letni Jakob Rataj, doma iz Šmihela pri Novem mestu, se je pred tremi leti pridružil ciganski družbi Brajdičev, s katero se je klatil po vsej Dolenjski in izvrševal razne vlome in tatvine po vaseh, zlasti pa po vinskih hramih. Počasi so postali cigani pod Ratajevimi vodstvom še bolj predrzni. Te dni so se pojavili v vaseh Zajčjem vrhu, Selah, Velikem Orehku in tam okrog. Pričeli so izsiljevati od vaščanov denar, preteč jim s požari in umori. Ko so si cigani in Rataj nabrali denarja, so zopet izginili in so se upale žrtve šele sedaj prijaviti zadevo orožnikom, ki zasledujejo Rataja in njegovo družbo.

*** Skrajna posirovelost ponočnjakov.** Ob mrtvaškem odru uglednega in popularnega Josipa Drenika v Bršljinu se je dne 23. * m. zvečer kar trlo ljudstva, da počasti pokojnikov spomin. Med temi ljudmi pa se je znašlo tudi nekaj sirovih pretepačev, ki so prišli iz raznih okoliških vasi samo zaradi tega, da izzovejo med domačini preprip in pretep. Ta namen se jim je, žal, tudi delno posrečil. Ko je pozno ponoči prispelo kakih 20 do 30 oseb od mrtvaškega odra na cesto, so si napadalci takoj izbrali za žrtev 24letnega kovaškega pomočnika Mirka Vrbiča, uslužbenega pri kovaškem mojstru Petriču v Bršljinu. Mladič je mirno okrog 2. zjutraj korakal proti hiši svojega očeta. Ko pa je prišel v bližino vaškega mostu, so za njim prihiteli trije fantje, ki so ga podrli na tla. Vrbič, ki je videl v rokah napadalcev nože, se je obrnil in vlegel na prsi, v tem času pa ga je eden izmed njih dvakrat zabodel v hrbet z ostrim nožem, ki se mu je globoko zadril v pljuča. Ker se na ranjenčovo obupno klicanje na pomoč ni nihče odzval, se je sam privlekel do mojstrove hiše, kjer ga je mojster Petrič za silo obvezal in dal odpeljati v bolnišnico usmiljenih bratov v Kandijev. Med tem časom se je na zgornjem koncu vasi ostala družba napadalcev sama med seboj spopadla in se pričela pretepati. Ko pa je podivjana tolpa videla, da je Vrbič zaradi dobljenih ran obležal, se je razbežala na vse strani. Zalostni dogodek je izzval med domačini veliko ogorčenje in vsi žele, da bi se sirovi povzročitelji pošteno kaznovali. Napadalce zasledujejo orožniki.

*** Maščevalnost divjih loveev.** Te dni so neki zlikovci zaklali v Skokih na Dravskem polju pri belem dnevu 5000 Din vrednega krasnega lovskega psa, ki je bil last ravnatelja mariborske podružnice Jugoslovanske združene banke in predsednik mariborske podružnice Slovenskega lovskega društva g. Bogdana Pogačnika. Psa so zaklali pred hišo ravnateljevega lovskega paznika. To so storili iz maščevalnosti divji loveci, proti katerim je ravnatelj g. Pogačnik kot predsednik lovске organizacije posebno v zadnjih tednih odločno nastopil. Nedavno so se mu hoteli maščevati s tem, da so v temi napadli na Dravskem polju njegov avtomobil, ko se je vozil z lova. Ravnatelj g. Pogačnik je prejel v zadnjih dneh tudi že več grozilnih pism.

*** Požig v Veržeju.** Te dni zjutraj je nastal ogenj v skednju posestnika Bunderla v Veržeju. Ljudje so hiteli na kraj nesreče in pomagali reševati. Gasit so prihiteli štiri brigadne: dve domači in banovska in križevska motorka. Gasilci so gasili in reševali, kar je bilo v njihovi moči, toda zmanjkalo je po vodnjakih vode in je ske-

denj pogorel. Sumijo, da je požar zanetila zlobna roka.

* **V zablodah življenja.** Po gorskih vaseh okoli Sv. Ožbolta se je zadnje tedne trdovratno šušljalo o prečudnih družinskih razmerah pri nekem tamošnjem posestniku. Govorice so slednjič prispale do ušes škojeloških orožnikov, ki so uvedli temeljito preiskavo. Uspeh je bil obupno porazen, saj so razkrili čuvarji postave pravcato leglo moralnih zablod. Med drugimi sta živela pri hiši tudi 24letni sin Janez in njegova sestra Katarina, stara 20 let. Ker je domačija od ostalih kmetij precej oddaljena in na samotnem kraju, očitno Janez in Katarina nista imela večje prilike, da se izživljata po svoji svobodni volji. Zašla sta na stranska pota in jela gojiti ljubavno razmerje med seboj. Katarina je zanosila, kar so opazili tudi drugi ljudje. Lani 18. decembra okrog polnoči je povila doma v podstrešju krepko in zdravo dete moškega spola. Da bi pa o tem dogodku ne zvedela javnost, je prekrila otročička z odejo in cunjami tako na tesno, da se je dete zadušilo. Trupelce je pokopal njen brat Janez kakih 300 m proč od domače hiše pod neko smreko. Grdi zločin bi bil ostal gotovo prikrit in detemórilka na svobodi, da niso sosede pri Katarini vsega sam uganili. Te dni sta bila Janez in Katarina aretirana in privedena v Škofjo Loko. Na razna vprašanja se je izkušal Janez izmikati, govoril pa je tako nerodno, da so njegovi odgovori razjezili celo sestro, ki mu je zabrusila v obraz: «Tako neumno govoriš, da te ne bom prav nič več zagovarjala.» Katarina je morala takoj v zapor, Janeza pa so naslednjega dne odvedli k Sv. Ožboltu, da pokaže prostor, kamor je pokopal novorojenčka. Prvič niso našli ničesar, pač pa so pri kopanju na drugem kraju, kak dober meter pod zemljo, našli na nekoliko razpadlo truplo, ki so ga prenesli v Škofjo Loko v mrtvašnico, kjer se je vršilo v petek popoldne sodno raztelesenje. Komisija je ugotovila, da je bil otrok pri rojstvu živ. Zaprlj so torej tudi Janeza.

* **Zdoma je izginil brez vsakega sledu** že predzadnji torek 58letni izvošček Franc Krajnc in se doslej še ni vrnil. Verjetno je, da se je možu pripetila nesreča ali pa je morda izvršil samomor. Komur bi bilo o njem kaj znano, naj to sporoči predstojstvu mariborske mestne policije.

* **Kjer je služila, je kradla.** 22letna Albina iz Ribnice je pred meseci priromala v Ljubljano in si poiskala službo, ki pa jo je venomer menjavala. Kjer pa je služila, je tudi kradla. Te dni so jo prijeli v njeni najnovejši službi, pri neki stranki v Beethovnovi ulici. Ko so preiskali njene reči, so našli mnogo pokradene obleke. Albino so zaprli.

* **Požar v Starem trgu.** Te dni zjutraj je začelo greti v Starem trgu v hiši, kjer stanuje ga. Roza Hribarjeva, lastnica slovenjgraške tovarne kravat. Ogenj je nastal v drvarnici. Zaradi vetra pa je začela goreti tudi zraven stoječa stanovanjska hiša. Prvo je prispelo na pogorišče gasilno društvo iz Starega trga, a ni moglo takoj stopiti v akcijo zaradi napake motorne brizgalne. Sreča je bila, da so bili hitro na mestu tudi mestni gasilci, ki so začeli s svojo motorko naglo gasiti in so obvarovali stanovanjsko hišo, da ni zgorela.

* **Stric ubil nečaka.** V Trnovškaku blizu Štrigove je služil pri kmetu Alojziju Mikoleku hlapčec Tomo Nemeč, sin njegove sestre iz Martinovega vrha. Fant je zahteval od strica, naj mu izplača zaostali zaslužek, toda stric o tem ni hotel ničesar slišati. Ker je neprestano silil vanj, se je kmet tako razjezil, da je pograbil motiko in udaril nečeka tako močno po glavi, da se je ta mrtev zgrudil. Orožniki so Mikoleka aretirali.

* **Stroga obsodba nevarnega postopača.** Mariborski veliki senat je razpravljal o zločinih in prestopkih 24letnega delavca Josipa Kodra iz Ješinovcev pri Framu, ki je rad živel brez dela na tuj račun, popival po gostilnah, ko pa je bilo treba plačati, se je razjezil in natakario pretepel. Na vesti je imel tudi več poneverb in je pripravil tudi nekaj roparskih napadov na avtomobile na glavni cesti med Mariborom in Slovensko Bistrico. Ker je zato potreboval pomočnika, je na-

govarjal k napadam več oseb, ki pa se niso dale zapeljati, temveč so ga ovađile orožnikom. Obsojen je bil na štiri leta robije, na plačilo 420 Din in na izgubo častnih državljanjskih pravic za dobo petih let.

* **Dober plen mariborske policije.** Te dni je bila aretirana v mestu 37letna lahkoživka Marija Vogrinova, ki je priznala, da je vlomila nedavno na podstrešje hiše zdravnika dr. Zorjana v Maistrovi ulici in odnesla razno perilo. Nadalje je priznala, da je živela zadnji čas z znanim tatom in vlomilcem Josipom Fekonjo, o katerem je povedala, da je pred tremi tedni vlomil v sobo natakario v Koštomajevi gostilni v Prečni ulici in ji odnesel poleg nekaj zlatnine tudi 9300 Din v gotovini. Fekonja je takoj, ko je izvedel za aretacijo svoje priljeznice, brez sledu izginil. Policija domneva, da sta Vogrinova in Fekonja nedavno vlomila tudi v Građcu v zasebno stanovanje nekega Bondyja in mu odnesla razne benečanske zlatnine v vrednosti nad 50.000 Din. Vogrinova ta vlom zanika, izpovedala pa je, da Fekonja še ni zapravlil vsega denarja iz vloma v Koštomajevi gostilni. Policija je našla v njenem stanovanju skoro še vse blago, ukradeno s podstrešja v hiši dr. Zorjana.

PREKMURSKI GLASNIK

PREKMURSKO PISMO.

Murska Sobota, januarja.

Banovinska bolnišnica v Murski Soboti je v lanskem letu sprejela 739 moških in 624 žensk, skupaj 1363 bolnikov. Umrlo jih je 74. Nalezljivih bolezni je bilo 132 primerov.

Po dolgotrajni bolezni je v Beltincih umrl gospod Pustaj. Za časa bivanja v Murski Soboti je bil delaven član Sokola, posebno njegovega godbenega odseka. Pogreb, na katerega je pohitel tudi članstvo Sokola iz Murske Sobotice in mu poklonilo lep venec, je pokazal vso pokojnikovo priljubljenost.

Nedavno je gorelo pri posestniku Adamu Balaziču v Ivanjševcih. Ogenj je nastal v gospodarskem poslopju in uničil stavbo. Gasilci in vaščani niso več mogli dosti rešiti. Le živino so spravili na varno.

Nevarno ranjenega so pripeljali v bolnišnico 26letnega Jurija Lepoša iz Šalovcev. Zgodilo se je takole: V eni zadnjih noči se je Lepoša sam napotil v neko madžarsko vas, ker je bil z nekimi tamkajšnjimi domačini dogovorjen, da bodo to noč tihotapili tobak. Vse je šlo po sreči, temna noč jih je varovala, da so nemoteno prišli preko meje. Toda ko so mislili, da so že izven nevarnosti in so se že bližali v zgodnjih jutrnjih urah Šalovcem, sonenadno iz neke zapuščene hiše, kamor so se hoteli napotiti tihotapci, stopili orožniki in jih pozvali, naj obstanejo. Medtem ko je Lepoša takoj obstal, ker je bil prvi, sta ostala dva, ki sta mu v razdalji sledila, odvrгла svak svoj govor tobaka in izginila v temi. Kljub takojšnjemu zasledovanju se fima je posrečilo pobegniti. Prestrašenemu Lepoši so orožniki odvzeli 500 zavilkov vtihotapljenega tobaka. Veliko količino so orožniki tudi našli v odvrženih nahrbtnikih.

Po zaslišanju je en sam orožnik gnal Lepošo proti Hodošu. Ko sta pa prišla že izven vasi, si je Lepoša zaželel svobode. Izrabil je primeren trenutek in začel bežati preko polja. Ker se na ponovne klice ni ustavil, je orožnik oddal za njim strel. Lepoša se je zgrudil, a kljub hudi rani se je nato orožnika še dejansko lotil.

* **Vlom v župnišče.** V dolnjelendavski župnijski pisarni ima svoje reči tudi Kmečka posojilnica, v katero je bilo eno zadnjih noči vlomljeno. Zlikovci so prebili v oknu dvojno steklo in si tako odprli okno. Kakor vse kaže, so se spravili najprej na blagajno hranilnice. Na blagajno je bil pritrjen lesen nastavek. Tega so odstranili, ker so najbrž mislili, da bodo potem lahko kar pograbil

denar. Sicer so imeli različno vlomilsko orodje, pa vendarle niso bili kos železni blagajni. Ko so videli, da blagajne ne morejo odpreti, so se spravili na pisalno mizo g. dekana. Pa tudi tu se jim trud ni izplačal. Odnegli so le nekaj nad 30 Din. V kuverti je bilo v istem predalu še za 100 Din kovanega denarja, pa ta denar so pustili. Najbrž jih je kdo motil in so pobegnili. Orožniki vlomilce že zasledujejo. Dosedaj je gotovo to, da jih je bilo več. Eden izmed vlomilcev je imel čevlje od Bat'e. Med vlomilci je bila najbrž tudi ženska. Gotovo je tudi to, da so bili vlomilci domačini, katerim je bilo vse znano v župnišču. Blizu pisarne spita oba kaplana, toda nobeden ni slišal kakega ropota. Vlomilce pridno zasledujejo orožniki.

NAŠI NA TUJEM

Iz Buer-Hassela (Nemčija) nam pišejo: Sicer živimo v hudih časih in ne vemo, kako se bo vse to končalo, vendar je še moglo naše Jugoslovensko delavsko društvo «Edinost» pripraviti na dan sv. Stefana otroško obdarovanje. Prižgali smo lepo božično drevesce in so nam otroci zapeli več ljubkih pesmic. Sledilo je obdarovanje. Da nam je božičnica tako lepo uspela, se v prvi vrsti prav srčno zahvalimo za dar banu dravske banovine g. Marušiču, našemu g. konzulu in zveznemu predsedniku Pavlu Bolhi. V nedeljo 8. t. m. smo imeli glavno zborovanje in volitve novega odbora. Izvoljeni so: za prvega predsednika g. Rogina, za drugega g. Šentjura, za prvega tajnika g. Korun, za drugega g. Klun, za prvega blagajnika g. Savšek, za drugega g. Stergar, za odbornike gg.: Rifel, Stergar, Senica in Hribar. Prvi predsednik se je v imenu vseh odbornikov zahvalil članstvu za zaupanje in prosil članstvo za složno delo v društvu, ker je le v slogi moč in v moči boljša bodočnost nas vseh.

Iz Castrop-Rauxela (Nemčija) nam pišejo: Tu smo ustanovili 22. januarja Jugoslovensko delavsko podporno društvo. Ustanovnega občnega zborar se je udeležilo lepo število rojakov. Posetila sta nas gg. Jože Kužnik in Blaž Pec. G. Kužnik nam je lepo razložil pomen društva in poudaril, da je potrebno, da se tudi pri nas ustanovi takšno društvo, ker živi lepo število naših rojakov v tukajšnji okolici. Pri volitvah je bil izvoljen za predsednika g. Leopold Cilenšek, za tajnika gospod Nikolaj Ferme, za blagajnika g. Ivan Zibret, za preglednika g. Franjo Rombo. Društvo šteje nad 20 članov, ki so vsi dobri Jugosloveni. Upamo, da bo društvo lepo uspevalo. Pred kratkim so tudi pri nas izkušali ustanoviti avstrijsko Interessengemeinschaft, vendar so naši ljudje tiste mešetarje odločno odklonili, saj niso prav ničesar dobrega storili za nas, pač pa so zatajili svoj materin jezik in domovino. Mi pa ostanemo Slovenci, čeprav živimo v tujini.

Iz Herne-Börniga (Nemčija) nam pišejo: Naznanjamo, da se bodo vršila mesečna zborovanja Jugoslovenskega delavskega podpornega društva v Herne-Börnigu odslej v Sodingenu v gostilni pri Kramerju vsako drugo nedeljo v mesecu.

Iz Selm-Beifanga (Nemčija) nam pišejo: Pred kratkim nas je zapustil in odšel v večnost naš rojak 38letni g. Jožef Pečovnik, po rodu iz Celja. Pokojnik zapušča ženo in štiri nedorasle otroke. Bodi mu lahka tuja zemlja, žalujoči ženi in otročičem naše iskreno sožalje! — Božično obdarovanje naše dece, ki ga že deset let nismo imeli, smo zopet priredili, in sicer 22. januarja. Obdarovanih je bilo 24 otrok. Naše društvo je od leta 1922. do leta 1926. lepo napredovalo, potem so pa leta 1926. obrat ustavili in so se naši rojaki po večini razkropili. Leta 1932. pa smo s pomočjo našega zveznega predsednika g. Pavla Bolhe društvo zopet oživili. Društvo se zahvaljuje za dar, ki smo ga prejeli od gg. bara M. Marušiča in Pavla Bolhe, da smo lahko obdarovali deco. Obiskal nas je tudi komisar g. Goričar iz Düsseldorfa in nam prav lepo govoril. G. Pavel Bolha, ki je bil zadržan, je poslal na našo prireditvev zveznega bla-

gajnika gosp. Šentjureca, ki je imel na prireditvi izpodbuden rodoljuben nagovor. Vse bralce «Domovine» pozdravljajo: Franc Anžlovar (Tlake pri Sv. Križu), Anton Hostnik (Razborje pri Zaplatih), Alojzij Judec (Zagorje ob Savi), Ignac Oražen (Krašnja), Rudolf Camar (Trbovlje), Konrad in Mihael Kmetič (Maribor), Franc in Alojzij Dreu (Griže pri Celju), Franc Hafner in Jožef Gerčko (Rajhenburg), Ivan Prener star in ml. (Kočevje), Ivan in Suzana Velej (Laško), Karel Ilnikar (Zužemberk), Jožef Kolar star in ml. (Smarje pri Celju), Franc Zupančič (Videm), Jožef Dolinar (Križe), Marija Schillingerjeva (Mečinje pri Kamniku), Ivana Borovičeva (Kočevje), Marija Toplakova, Jožef, Arnold in Robert Toplak (St. Vid pri Planini), Rudolf Esih (Konjice), Marija in Pavel Bračič (Oplotnica pri Celju), Marija Cibertova (Sv. Tomaž pri Ptuj).

Slovenci v Ameriki. 30. decembra je šel Janez Nagode iz Summita obiskat prijatelja v Lyons, da bi mu voščil veselo novo leto. Na povratku ga je na cesti podrl in do mrtvega povozil neki avtomobilist. Šofer se za nesrečno žrtev ni zmenil in dirjal naprej. Prav tako sta vozila čez mrtvega Nagode še dva druga avtomobilista, ne da bi se zmenila zanj. Pokojnik se je rodil v Žalostnem vrhu pri Sv. Treh kraljih. — V Chicagu so našli 9. januarja v spalnici njegovega stanovanja mrtvega Josipa Gregorja, ki se je zastrupil s plinom. Pred samomorom je napeljal plin po gumijasti cevi iz kleti skozi strop v spalnico. — Med slovenskimi trgovci v Elyju je vzbudila precejšnje razburjenje vest, da je tamošnja First State bank, ki je bila v slovenskih rokah, ustavila izplačila. Eden odgovornih bankirjev se je v obupu ustrelil. — V Duluthu je umrl 90letni France Lozar, ki je bil menda najstarejši slovenski naseljenec v Ameriki. Pokojnik se je rodil v okolici Ribnice. Zadnja leta mu je opešal vid in je bil skoro slep. — Zadnji dan starega leta so v Chicagu pokopali rojakinjo Omerzovo. — 10. januarja je v Chicagu umrla Ana Škuljeva. Zapustila je moža, dva sina in hčerko. — V Indianopolisu je 29. decembra umrla Ana Kronovškova. Pokojnica je bila doma iz Mozirja in stara 78 let. Zapustila je moža, več sinov in hčera. — V El Veranoxu je 30. decembra umrl Jurij Negro, star 60 let. Pokojnik se je rodil na Prevaljah na Koroškem. — Selanova družina v Chicagu je 30. decembra izgubila dobro mater Marijo. Pokojnica se je rodila v Gori pri Komendi in je bivala v Ameriki 30 let. Tam žalujejo za njo dva sina in hčerka, v stari domovini pa mož. — Ob božičnih praznikih so v Milwaukee pokopali Frana Ambroža. Pokojnik je bil po rodu iz Ljubnega v Savinjski dolini. V Ameriki je živel 80 let. — V Clevelandu je umrl 51letni Tomaž Klun, doma iz Bukovca pri Ribnici. Tam je prebival 32 let. — Prav tam so pokopali Andreja Kremžarja, ki je umrl 13. decembra v starosti 58 let. Pokojnik se je rodil v Preserju na Notranjskem. Za njim žalujejo žena, dva sina in hčerka. — Na novega leta dan je v Jolietu padel iz avtomobila 19letni Emil Stimac in priletel tako nesrečno na glavo, da se je ubil. — Istega dne so našli nezavestnega v stanovanju Franca Mihovarja, ki se je zastrupil s plinom. — «Ameriški Slovenec» poroča, da je mrliški oglednik pokojnega Franceta Goršeta sporočil, da umrli ni bil Jugosloven. Kdor želi še nadaljnjih obvestil o njem, se lahko obrne pisмено na njegovega brata Arturja Goršeta, ki živi v New Yorku, Broadway št. 120.

Poneverba v slovenski banki v Ameriki. V First State banki v slovenski naselbini v Elyju so državni nadzorniki odkrili primanjkljaj v znesku 15.000 dolarjev. Blagajnik Lenard Slobodnik, ki se je hotel ustreliti, je pod policijskim nadzorstvom v bolnišnici. Poškodba je huda, vendar ni izključeno, da ostane mož pri življenju. Državni nadzorniki so banko zaprli in preiskujejo zadevo. Banka je imela za 250.000 dolarjev vlog. Ustanovljena je bila pred dvanajstimi leti. Slobodnik je bil že od početka pomožni blagajnik in je skupaj z ravnateljem Brozičem vodil zavarovalni oddelek zavoda. Rodil se je v Ameriki, je oženjen in oče dveh otrok.

IZ POPOTNIKOVE TORBE

PISMO IZ VUZENICE.

Vuzenica, ob koncu januarja.

Brez posebnega hrupa smo se poslovili od starega leta. V splošnem je bila pri nas še prav dobra letina. Če bi nas ne trla ta huda gospodarska stiska, bi še nekako šlo. V zdravstvenem oziru je omeniti, da je bila hudo razpasena pri nas kakor tudi na Muti davica. Smrtnih primerov pa ni bilo. V naši župniji se je lani rodilo 49 otrok, umrlo pa je 25 oseb. Poročenih je bilo 9 parov.

Naše gasilno društvo je imelo na dan Sv. treh kraljev občni zbor, ki je prav lepo potekel. Poročila so pokazala prav uspešno delovanje in je bil izvoljen ves stari odbor z načelnikom g. Jožkom Mravljakom za nadaljnji dve leti.

Naslednjo nedeljo so nas obiskali diletanti Prosvetnega društva iz Marenberga in igrali na sokolskem odru dramo «Za srečo v nesrečo». Obisk je bil prav zadovoljiv.

15. januarja je imel naš Sokol občni zbor in je pokazal, da deluje to društvo od leta do leta uspešneje. Zlasti telovadni del kaže po številu in po izvežbanosti napredek in uspeh kakor redkokatero naše podeželsko društvo, ker imamo lasten dom in lepo telovadišče. Občni zbor je vzel poročila o delu v lanskem letu z odobravanjem na znanje in poveril vodstvo društva za bodoče leto skoro neizpremenjenemu staremu odboru s starostjo br. dr. Preglom na čelu.

ŽENSKI VESTNIK

Ciščenje nakita

Nakit ohranimo lep, če z njim pravilno ravnamo. Moramo ga zato primerno negovati in vedeti, s čim ga je treba snažiti.

Od vseh žlahtnih kovin je srebro najobčutljivejše. Ze malo potu povzroči, da srebro oksidira, potemni, postane rjavkasto črno. Zato je priporočljivo, da srebrni nakit, ko ga odložimo, obrišemo z mehko krpico, na katero natresemo poprej nekoliko praška za čiščenje srebra, tako zvanega pariškega črnila, ki ga dobimo v vsaki drogeriji. S tem na lahko zdrgnemo nakit. Tako postane kakor nov. Za srebrne predmete, ki imajo mnogo vdolbin in okraskov, pa naredimo zmes iz krede (kakor jo uporabljajo slikarji) in nekaj kapljic salmijakovega cveta. Ker pa salmijak hitro izpuhti, odstranimo preostalo kredo z mehko ščetko iz vdolbin. Če pa imamo pozlačene srebrne predmete, jih ne smemo snažiti s salmijakom, ker ta škoduje zlati prevleki.

Predvsem pa pazimo, da srebro ne spravimo v dotiko z gumijem. Gumi zapusti vedno črne madeže na srebru.

Zlato je manj občutljivo. Včasih se primeri, da se je po zlatih predmetih stresel kak zdravilni prašek, ki vsebuje živo srebro. Tedaj postane zlato nekako belkasto. To pa osnažimo z žvepleno kislino. Vendar je bolje to prepustiti strokovnjaku. Sicer pa snažimo zlato enako kakor srebro, le da vzamemo kot čistilni prašek pariško rdečilo. Za platino po uporabljamo loščilno zelenilo. Vse to dobimo v drogeriji. Sicer pa prepustimo snaženje platine rajši strokovnjaku, ker platina rada postane progasta.

Za kuhinjo

Zelenjavni kipnik. Ko kuhaš juho za kosilo, skuhaš četrt kile mesa več kakor sicer in ga porabi za zelenjavni kipnik. Četrt kile mesa drobno zreži, prav tako četrt cvetače, tri korenčke, majhno glavico ohrovtu in skuhaš v slani vodi. Kuhano odcedi. Eno pest suhih jurčkov prejšnji večer namoči, jih drugi dan odcedi in jih na malo masti z malo čebule duši. Dva rumenjaka in žlico masti

dobro mešaj, da naraste. Sedaj primešaj zelenjavo, dušene jurčke, pest drobtin, ki si jih namočila v mleku, vse skupaj osoli, popopraj, dodaj še malo kumne in vse skupaj dobro zmešaj; naposled primešaj še sneg dveh beljakov. V kozo naloži tanko narezane slanine in na slanino stresi pripravljeno zmes. Peči v pečici približno eno uro.

Jetrna pasteta. Pol kile svinjskega mesa od plečeta, pol kile telečjih jeter in 15 dek slanine zreži, polovico slanine pa prepraži, prav tako prepraži na slanini eno precej debelo čebulo. Sedaj vse skupaj zmelji na strojčku, in sicer dvakrat, da bo bol drobno. K zmlitemu mesu primešaj dve žlici moke, osoli, popopraj in dodaj še malo dišave. Vse skupaj dobro zmešaj, nato napolni črevo, ki ga dobiš pri mesarju. Črevo potem zaveži z vrvice na obeh koncih in položi to klobaso v krop, a je ne smeš kuhati. Klobasa naj leži tri četrt ure v kropu, a pazi, da ne zavre, ker bi sicer počila. Ko je klobasa ležala tri četrt ure v kropu, jo vzemi ven, položi v mrzlo vodo in pusti, da se čisto shladi, nato pa jo vzemi iz vode in položi na krpo, da se osuši. Tako pripravljena klobasa, namazana na črnem kruhu, je zelo dobra.

Jabolčni kompot. Šest jabolk olup in otrebi ter zreži na prav drobne rezance, ki jih stresi v skledo. Na jabolka ožmi sok ene limone, posuj pet dek sladkorja in polij z osminko litra rdečega vina. Dobro pokrij in postavi za eno uro na hladno.

Listn'ca uredništva

Trata. Prepozno prejeli.

Smartno ob Paki. Vaš dopis smo odstopili s priporočilom gospodu poslancu.

ZANIMIVOSTI

Podzemna državica

Mesto Garian leži tako rekoč pokopano v Libijski puščavi. Sredi edinega gričevja te puščave se skriva starodavno mesto, ki se je iz davnine ohranilo v svoji prvotni obliki. Tu je kraj, kjer so se pred tisoči leti zagreblji ljudje v zemljo in kjer njihovi potomci še danes točno sledijo njihovim stopinjam. Garian je pač najposebnejše mesto na svetu. Medtem ko je zunaj prelepa pokrajina, tičijo ljudje v podzemskih votlinah in pridejo na solnčno luč le takrat, ko morajo gojiti oljčne gaje in oskrbeti črede živine.

Neki inozemski dopisnik je nedavno obiskal ta kraj in posrečilo se mu je tudi ogledati si podzemsko mesto. Kar je tu videl, je prav podobno pravljici iz tisoč in ene noči. Iz podzemlja drže tu in tam rovi, ki dovajajo notranjščini zrak in so hkratu edina vez z zunanjim svetom. Ti rovi so precej prostorni in segajo v globino petih nadstropij. Poročevalec pripoveduje, s kakim strahom je stopal v podzemlje in kako so se mu nato odkrivali skrivnostni predmeti drug za drugim. Podzemsko dvorišče, kjer se igrajo otroci. Ob strani tega dvorišča drže ozke ulice k domovom posameznih prebivalcev. Glavna ulica se razteza skozi sredino mesta; od nje se cepijo ozke povprečnice na obe strani. Po teh ulicah vrviyo ljudje, pozdravljajo čudnega tujca plaho in nezaupno ali pa zakrivajo svoje obraze s pajčolanji.

Prebivalci Gariana so vsi Judje. Deset tisoč jih je. Dve sinagogi (judovska božja hrama) sta v mestu. Poročevalec je smel v judovsko svetišče, tjer je strop posejan z zvezdami, spodaj pa se vrstijo stare klopi, črvice in polomljene.

Kakor je rabin (judovski duhovnik) pripovedoval, je mesto staro nad 2000 let. V tem dolgem razdobju se je število prebivalstva ohranilo na isti višini. Od česa žive ti ljudje? Zunaj (na pokrovu mesta) se razprostirajo pašniki in črede živine. Tam rasejo oljčni gaji in njive so posejane z žitom. S tem se hranijo skromni prebivalci podzemlja. So pa po svoji zunanosti pravi Judje,

le koža jim je temnorjava, kakršno imajo Arabci. Nimajo pa nikakih zvez z zunanjim svetom. Trgovinske vezi s sosedi so za Gariance nepoznan pojem. Zive povsem sami zase in po prastarih zakonih. Sami si volijo sodnike. Ti sodijo potem skozi trinajst let. Prav za prav pa nimajo koga soditi, kajti tatvin in vlovov ali celo umorov ta svet ne pozna. Zato tudi nimajo zaporov. Tu žive ljudje v slogi in vdani v svojo usodo. Občevalni jezik je hebrejski, vendar razumejo posamezniki tudi arabski in italijanski.

Svetovna vojna je pustila tu hude spomine. Sosedni Arabci so menili, da je prišel čas, ko smejo storiti, kar hočejo, pa so zasedli Garian. Vdri so v notranjščino in vse opleni in porušili. Še danes se spominjajo mirni prebivalci z grozo tistih dni, ko je tekla kri po ulicah in kočah. Danes spet nimajo Garianci najmanjšega stika s svojimi neprijatelji. Pa tudi italijanska oblastva se dosti ne menijo zanje, saj so vsi ti čudaki siromašni in nikakor ne bi mogli plačati davkov.

× **Cepljenje proti davici na Češkoslovaškem obvezno.** V češkoslovaškem proračunskem odboru je minister za narodno zdravje dr. Spina imel poročilo o zdravstvenih vprašanjih v državi. Posebno pozornost je vzbudilo njegovo poročilo, da namerava Češkoslovaška kot prva država na svetu uvesti obvezno cepljenje proti davici, ki je v Češkoslovaški zelo razširjena.

× **Volčevi so napadli vlak.** Zaradi izredno visokih snežnih zametov so morale rumunske državne železnice te dni na približno 20 progah ustaviti promet. V Dobrudži je več krajev odrezanih od sveta. Nekaj tovornih in osebnih vlakov je obtičalo sredi proge. Nekemu takšnemu osebnemu vlaku se je približala tolpa volkov in ga napadla. Potniki so se jedva ubranili zveri, da jih niso raztrgale.

× **Letala bodo delala vreme.** Berlinski profesor Oswald Flamm meni, da je z oblaki nekako tako, kakor z ljudmi. Nekateri delajo radi, drugi pa čakajo, da jih kdo nažene na delo. Flamm si hoče pomagati s posebnimi letali, ki bi naganjala oblake, da bi dajali dež. Tako letalo bi ne bilo samo nosilec elektrike, temveč bi lahko v zračnih višavah širilo za seboj cele oblake dima, kar bi vplivalo na vreme. Včasih je treba samo malo izpodbude, pa je ravnotežja v ozračju konec in iz oblakov začne deževati, čeprav bi sicer ne bilo iz njih niti kapljice dežja. Tudi hamburški profesor Lindmann je ugotovil, da je začelo kmalu po prihodu velikih letal «Dg X» in «G 38» v Hamburgu močno deževati. Neki švicarski list pa poroča, da je začelo na Bodenskem jezeru deževati kmalu potem, ko sta se veliki letali spustili nanj. Nekaj drugih opazovalec je ugotovil, da je zapihala nad Friedrichshafenom po odhodu «Graf Zeppelina» struja svežega zraka, pooblačilo se je in kmalu je začelo deževati. Če je vse to res, nam bodo kmalu posebna letala delala dež ali pa tudi lepo vreme. Obetajo se nam torej, vsaj kar se vremena tiče, zlati časi.

× **Zgodovina žepnih robcev.** Prva ženska, ki je nosila žepni robec, je bila neka Benečanka. Iz Italije je prišel robec v Francijo, kjer se je udomačil na dvoru kralja Henrika II. Šele l. 1580. pa je našel robec pot v Nemčijo, toda seveda le med tako zvane odlične ljudi. Za navadnega državljana je bil robec kajpada predmet razkošja. A leta 1895. je izšel v Dresdenu celo odlok, ki naravnost prepoveduje ljudstvu rabo robcev. Od kdaj je ta odlok brez moči, to se pravi, od kdaj imajo tudi preprosti ljudje pravico do robca, se ne more točno ugotoviti.

× **Dolžnike v Angliji zapirajo.** Izmed 60.000 ljudi, ki so jih sprejele v prvih devetih mesecih lanskega leta angleške jetnišnice, jih je bilo 24.000 obsojenih zaradi neplačevanja dolgov. To je pač najboljši dokaz, v kako velikem obsegu velja še danes v Angliji za dolžnike zaporna kazen, ki je bila v načelu odpravljena že v minulem stoletju. Leta 1869. je angleški parlament odpravil zaporno kazen za dolžnike, pustil je pa

še nekatere izjeme, ko dolžnika še lahko doleti zaporna kazen. In posledica tega je, da odpade zdaj 40 odstotkov vseh arestantov na ljudi, ki svojih dolgov ne morejo poravnati. Hudo breme, ki je leglo na Anglijo s tem, da je bila za dolžnike določena zaporna kazen, je prav naravno opisal v svojih romanih že Dickens, ki je iz lastne izkušnje spoznal posledice tega ukrepa. Ko je bilo Dickensu osem let, so mu očeta zaprli, ker ni mogel poravnati dolgov, in sin se je moral preživljati sam. Vplivu njegovih romanov je pripisati, da je javno mnenje leta 1869. izsililo izpremembo zakona o dolžnikih, sedanjih razmer, kolikor so posledica vrzeli v novi zakonodaji o dolžnikih, pa takratni zakonodajalci še niso imeli pred očmi. Gre poglavito za tri vrste dolžnikov, ki jih zadene še zdaj zaporna kazen, če svojih dolgov ne morejo poravnati. Ne gre samo za dolgovce v navadnem pomenu besede, temveč tudi za druge obveznosti. Tako zadene zaporna kazen ljudi, ki ne morejo plačati policijskih ali sodnih glob, lahkomišelnih odjemalcev blaga na obroke in naposled ločene može, ki ne morejo ali pa nočejo plačevati preživnine ženam. Splošno se postavi zdaj sodnik v takem primeru na stališče, da je imel dolžnik pri tem slab namen. Zadostuje pa, da se pokaže slab namen v obliki lahkomišelnosti. Baš tu so na stežaj odprta vrata zlorabam, na drugi strani pa žrtvam. Človek kupi blago na obroke, ne plača ga in dobi plačilni nalog. Ker baš nima denarja, ostane dolžan, ko pa pride do denarja, si kupi kaj drugega. Če sodišče to zve, ga dá brez nadaljnega zapreti. Dolžnik, ki ne poravnava dolgov, lahko sedi največ 42 dni. Največkrat dobe dolžniki 21 dni zopora, toda s tem dolgovi še niso poravnani. Za en dolg ne more biti nihče dvakrat obsojen, pač pa gre lahko dolžnik v zapor za vsak neporavnani obrok posebej. V zaporih za dolžnike je izredno mnogo mladih ljudi, ki so bili obsojeni na denarne globe zaradi manjših prestopkov, pa jih niso mogli plačati. Ker je jasno, da lahko postane to škodljivo razvoju mladine, je notranje ministarstvo naprosilo sodišča, naj sodijo v takih primerih milo.

× **Spretnost kitajskih brivcev in zdravnikov.** Robert Bertold, bivši avstrijski oficir, ki se mu je med svetovno vojno posrečilo, da je ušel iz ruskega ujetništva na Kitajsko, pripoveduje zanimive reči o svojih doživljajih v tistem času. Ko je stopil na kitajska tla, se mu je zahotelo, da bi se obril. Kitajski brivec, ki je prišel na njegov poziv, je nosil v roki neke vrste gasilsko sekiro, silno ostro nabrušeno. Bertold se je hotel namiliti, a Kitajec mu je to s smehom preprečil. Z eno roko ga je prijel za glavo, z drugo je nastavil sekiro na njegov obraz. Nekolikokrat je s sekiro potegnil in obraz je bil obril. Bertold je hotel že vstati, misleč, da je reč končana, toda brivec ga je potisnil spet na stol. Nastavil mu je sekirico na čelo in mu odbril najmanjšo dlačico, a s šiljastim koncem orodja je segel v njegovo nosnico, zavrtel orodje z roko in v nekoliko trenutkih so bile nosnice tudi na znotraj obrite. Na isti način mu je obril zunanjo in notranjo stran ušesa, zunanji del nosu, prostor okoli oči, skratka, ko se je Bertold po tej proceduri potipal po obrazu, je bil obril in izbril kakor še nikoli in samo še obrvi so ostale nedotaknjene. Neverjetna je spretnost in temeljitost kitajskih brivcev. Toda tudi spretnost kitajskih zdravnikov ni kar tako. Čevelj ga je bil silno ožulil v peto in nastala je globoka rana. Po nasvetu svojega kitajskega služabnika je poklical kitajskega padarja. Ta si je rano ogledal, nagnesel vanjo nekaj rdečega praška in rana se je v treh dneh popolnoma zacelila. Takšnih hitro učinkujočih sredstev poznajo kitajski zdravniki iz tisočletne prakse svojega naroda nešteto.

× **Smrt moža brez rok in nog.** Te dni je umrl na Dunaju 82letni Rus Kobelkov, ki je imel od leta 1914. v dunajskem Pratru vrtiljak in hišico z vrtom. Mož je bil brez rok in brez nog. Takšen je prišel že na svet in kakor je v takih primerih že običajno, mu je narava sama pomagala, da se je prilagodil vsem zahtevam živ-

ljenja. Znal je pisati, loviti ribe, streljati s puško in sploh vse, kar mu je bilo potrebno v njegovem poklicu. Mož je celo preživljal sebe, ženo in 11 otrok baš s tem, da ni imel rok in nog. In zanimivo je, da so vsi njegovi otroci lepo razviti, izredno zdravi in krepki. Med njegovimi sinovi je eden celo boksar. Nekoč se je Kobelkov spoprijel z napadalcem, ki ga je hotel pobiti s steklenico, in napadalec je podlegel. O svojem življenju je napisal Kobelkov zanimivo knjigo, v kateri pravi med drugim: V Ameriki sem nastopal skupaj z bradato damo. Ko so jo popadli nekoč porodni krči, jo je oblekel vodja podjetja v moško obleko in jo odvedel k babici. Lahko si mislite presenečenje babice, ki se je pa potem pomirila in opravila svoj posel. Novorojena deklica pa po svoji materi ni podedovala brade. Nekoč sem moral na povelje vodje podjetja skočiti na najprometnejši newyorški ulici pod splašene konje. Ko so mi hoteli prestrašeni ljudje priskočiti na pomoč misleč, da so mi konji z vozom odtrgali roke in noge, sem vstal in se jim zahvalil za dobro voljo, rekoč: Ne potrebujem vaših rok in nog, gospoda, saj brez njih že dolga leta dobro živim.

× **Rast nohtov.** Nohte si zmerom sproti režemo, tako da nimamo nikoli prilike točno preračunati, kako naglo rasejo. Take prilike je človek deležen samo pri nesrečah, če izgubi cel noht in mora čakati, preden mu zraste nov. Pokazalo se je ob takih prilikah, da poleti nohti hitreje rasejo kakor pozimi. Nov noht zraste pozimi v nekako 132 dneh, poleti pa v 116 dneh. Preden zrastejo komu za prst dolgi nohti, kakršni so v modi pri boljših ljudeh na Kitajskem, mora potrpeti najmanj dve leti. To velja za desno roko. Na levici rasejo nohti še nekoliko počasneje.

× **Zobni kamen.** Noben človek ne bi smel zdraviti svojih zob, ne da bi posvečal posebno pažnjo tudi temeljiti odstranitvi zobnega kamna, in sicer ne samo vidnega, ki je po svoji starosti svetlejši ali temnejši, temveč tudi nevidnega, ki sega v obliki temnih, trdih, često ostrih luskin pod dlesnimi globoko do vršičkov korenin. Vešče oko spozna obstoj tega kamna predvsem po bledomodri barvi dlesni. Njegov učinek je ta, da uničuje zvezo med dlesnijo in zobom, povzroča stalno vnetje in gnitje dlesni. Često se ljudje pritožujejo, da jim dlesni rade krvavijo. Vzrok je skoro gotovo zobni kamen in z njegovo odstranitvijo to krvavljenje izgine v izredno kratkem času. Če si človek redno odstranjuje kamen in si vsak dan skrbno izčisti zobe, mu ni treba skrbeti, da mu bodo dlesni gnile, tudi če je k temu nagnjen. Vsak zobni zdravnik pa bi moral poleg običajnega zobnega kamna posvečati skrb tudi zobnemu kamnu pod dlesnijo.

× **Priseljenci na Grškem.** Svetovna vojna je prebivalstvo na Grškem tako premešala kakor v nobeni drugi državi. Še nikoli se ni priselilo v neko državo razmerno toliko beguncev kakor na Grško v minulih desetletjih. Ko so zadnjič prešteli vse te pribežnike, se je pokazalo, da je med šestimi milijoni grškega prebivalstva več kakor petina tujcev, in sicer največ iz Male Azije, Bolgarije, Rusije, Jugoslavije, Carigrada in Trakije. Največji odstotek beguncev je v mestih. V Atenah sestavljajo priseljenci skoro tretjino, v Solunju pa domala polovico vsega prebivalstva.

× **Škodljivost mesne hrane.** Znano je, da meso ni bogve kako zdrava hrana, vsaj ne za vse ljudi. V zadnjem času izkušajo celo vnetje slepiča razlagati kot posledico preoblega zauživanja mesa. Novo potrdilo v tej smeri pomenijo izvajanja dunajskega zdravnika dr. Wilderja. Dr. Wilder je govoril o ljudeh, ki jih pri delu in tudi sicer mučijo vsakovrstne mišične in živčne bolečine, katerim je nemogoče ugotoviti pravi vzrok. Dr. Wilder je imel mnogo opraviti s takšnimi bolniki, ki jim pravega vzroka boleznin ni mogel ugotoviti. V vseh teh primerih je našel povečano množino sečne kisline v krvi. Po raznih načinih zdravljenja je naposled poizkusil tudi to, da jim je zabranil mesno hrano, in res je to skoraj vedno zagleglo. Ko pa so ti bolniki začeli spet uživati mesno hrano, so se stare bolečine povrnilo

× **Stavka v Fordovih avtomobilskih tvornicah.** Ker je 6000 delavcev proglasilo stavko, je Ford zaprl svoje tvornice. Iz Detroita poročajo, da namerava Henry Ford za nekaj časa zapreti vse svoje avtomobilске tvornice v Zedinjenih državah, ki je v njih zaposlenih nad 100.000 delavcev.

× **Samostan je napovedal konkurz.** Časi morajo biti res hudi, če smo prišli tako daleč, da napove konkurz celo samostan. Taka usoda je doletela nekoč bogati samostan očetov benediktincev v St. Lambertu v Avstriji, ki zahtevajo poravnavo. Bogastvo samostana je bilo zlasti v zemljiščih, saj je imel samostan okrog 10.000 ha polja in gozdov. Težave v lesni industriji so pa močno vplivale na dohodke in naposled so benediktinci poizkusili najti nadomestilo na drugem polju. Hoteli so ustanoviti velik hotel, pa so gospodarili tako slabo, da so izgubili pol milijona šilingov. Tudi vinske kleti izkazujejo občutno izgubo. Ko so naposled dolgovi narasli na šest milijonov šilingov, je samostan zahteval poravnavo. Samostan ponuja 50 odstotkov v obrokih, ki bi jih plačeval v presledkih po več let.

× **Konec kaznjenskega pekla na Vražjih otokih.** Francosko pravosodno ministrstvo pripravljaja preosnovno kazenskega reda, ki bo z njegovo uzakonitvijo obenem odpravljena kazen pošiljanja zločincev v prekomorske kazenske kolonije. Francoski kazenski zakon izvira iz Napoleonove dobe in ni torej čudno, da ne ustreza več današnjim pravnim nazorom. Namesto na Vražjem otoku, v Guayani in drugod bodo francoski zločinci odslej zaprti v Franciji sami. O peklu v francoskih kaznjenskih kolonijah se je pisalo mnogo v Franciji in v tujini. Guayana je bila prvotno naseljena po svobodnih izseljencih, ki pa o njih ni več duha ne sluha, kajti vsi so v kratkem pomrli, pobrala jih je tropična mrzlica, ki razsaja v tej močvirnatih zemlji. Samo zamorci so se lahko prilagodili strašnemu podnebnju. Zadnja leta je pošiljala Francija v Guayano 600 do 800 kaznjencev letno. Število prebivalstva se pa kljub temu ni pomnožilo, kajti prirastek je bil vedno enak visoki umrljivosti. Vsak kaznjeneec se je moral zavezati, da ostane v Guayani toliko časa kot osvobojenec, kolikor časa je tam prebil kot kaznjeneec. Toda redki so tisti, ki morejo tako dolgo prenašati skrajno nezdravo podnebnje.

× **Zagoneten umor pariške vedeževalke.** Pekovskemu vajencu, ki je vsak dan zgodaj zjutraj nosil pečivo v bogat židovski okraj v Parizu, se je zdelo čudno, da mu nekega jutra pri znani pariški vedeževalki Tockarjevi niso prišli odpret. Hišnik je vlomil vrata in v stanovanju so našli v mlaki krvi 70letnega moža in 68letno ženo, oba ustreljena. Pri vsakem truplu je ležal revolver. Po ranah se je poznalo, da sta bila zakonca Tockarjeva ustreljena. Čudno je pa, da so ostali dragulji in denar nedotaknjeni. Šlo je najbrž za umor vedeževalke, a moža je morilec ustrelil očitno zato, da bi ne bilo priče umora. Tockarjeva je prerokovala ljudem usodo iz kart, vedeževala je iz kristalne oble, imela je pa tudi pisarno, kamor so se zatekali ljudje po nasvete v ženitovanjskih zadevah. Vedeževalka je imela torej lepe dohodke. Ker sta živela zakonca skromno, sta si prihranila lepo premoženje. Umorjena sta bila Tockarjeva že zvečer, zločin so pa odkrili šele zjutraj. Čudno je, da v hiši nihče ni slišal strelav. Mož je imel v denarnici 2000 funtov šterlingov, v predalčku je ležala hranilna knjižica na 80.000 frankov in dva dragocena prstana je imela vedeževalka na roki. V sobi ni bilo sledu o borbi. Vedeževalka je bila zelo dobrega srca in je rada pomagala siromakom. Zato je vzbudil umor v Parizu tem večje ogorčenje. Po neki govorici so morileca videli v stanovanju Tockarjevih z drugo vedeževalko, ki je prišla k Tockarjevi v posete. Na tleh je ležala mrtva Tockarjeva, morilec je pa baje dejal, da je postalo starki slabo in odšel je po zdravnika. Druga vedeževalka je videla v kuhinji tudi mrtvega moža in je o tem obvestila

policijo, toda morilec je bil že izginil. Nekaj denarja je pa vendar vzel, kajti v bližini stanujoči čevljar pravi, da je prišel k njemu mlad mož z zašito usnjeno torbico in ga prosil, naj mu jo odpre z nožem. Ko sta torbico razrezala, sta našla v njej 50.000 frankov. To so bili najbrž skrivni vedeževalkini prihranki.

× **Zločin zapeljanega dijaka.** V pruskem mestecu Stolpu je vzbudil splošne presenečenje zločin 19letnega dijaka Egona Haasa, ki je umoril 60letno vdovo Elizabeto Retzlöfovo. Starica je bila že deset let vdova, živela je ločeno od sveta, samo ob nedeljah je hodila v cerkev. Našli so jo s prekleno lobanjo. Še istega dne se je dijak sam javil policiji in priznal svoj zločin. Stara vdova se je seznanila z dijakom na izprehodu. Povabila ga je k sebi in ga zapeljala na prav drzen način. Ko je namreč fant spoznal, zakaj ga je starica povabila k sebi, je hotel zbežati, ta čas mu je pa zagrozila, da začne klicati na pomoč, češ, da jo je hotel posiliti. Fant se je ustrašil in je ostal pri starki. Ljubavno razmerje je trajalo nad leto dni. Ta čas se je pa dijak zaljubil v mlado dekle in nameraval se je poročiti z njo. Ljubosumna starica je zvedela za to ljubezen in od tistega dne so se pričele peklenске muke mladega ljubčka. Neprestano mu je zaljubljena vdova grozila s škandalom, češ, da bo vse povedala njegovi zaročenki in roditeljem obeh. Ko dijak nekoč ni prišel k svoji 60letni ljubici, je začela starica res odkrivati tajno, ki jo je vezala z njim. Po mestecu se je ta govorica sevčeda hitro raznesla in tako je prišlo med dijakom in njegovo zaročenko do preloma. Obetal se je velik škandal in v strahu pred njim se je dijak neke noči splazil k vdovi in ji s sekiro preklal lobanjo.

× **Mravljje šivajo.** V Indiji in Avstraliji žive mravlje s čisto nenavadnimi lastnostmi. Grade gnezda tako, da listje nekako sešijejo. Če taka dva sešita lista natrgamo, lahko opazujemo mravlje pri delu. Takoj jih namreč pride četa; postavijo se v vrsti ob ločenih listih in se primejo z nogami trdno na robu enega lista, zgrabijo s čeljustmi rob drugega lista ter ju vlečejo skupaj. Ko je razdalja na ta način zožena, pride druga četa mravelj; vsaka nese previdno v čeljustih ličinko; s temi ličinkami mahajo mravlje sem in tja in jih pritiskajo na vsaki strani na rob lista. Ličinke predejo nit, ki jo vsakokrat na obeh straneh prilepijo. To delajo mravlje tako, da se niti križajo. Na ta način naredo precej trdno, svilasto tkivo, ki zveže oba lista in nastalo škodo popravi.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Pomoč v sili.

Natakar: «Gospod šef, telečja pečenka je sežgana; take vendar ne moremo dati gostu.»

Gostilničar: «Veste kaj, odnesite jo k sosedni mizi mladina zakoncema, ki sta na ženitovanjskem potovanju. Ta dva tega gotovo ne bosta opazila...»

Globoka žalost.

Vdova v žalni obleki pride k vrtnarju naročit venec.

Vrtnar: «Ali naj se glasi napis: 'V večni spomin'?»

Vdova: «Ni treba, grob je plačan samo za petnajst let...»

Važno!

Času primerno!

Pri nakupu angleškega in češkega sukna, modnega blaga in svile jemljemo v račun (do preklica) tudi hranilne knjižice prvovrstnih ljubljanskih denarnih zavodov.

A. & E. SKABERNE, Ljubljana. Mestni trg 10

Začudil se bo.

Oče: «Ali si že premislil, kaj storiš, če napraviš izpite?»

Sin: «Veš, oče, najprej se bom sam strašno začudil nad tem!»

Deljena radost.

Teta: «Janezek, posodi vendar sanke svojemu bratcu.»

Janezek: «Saj jih posojam, teta. Jaz jih rabim vedno s hriba dol, on pa iz doline v hrib.»

Prijazen spomin.

Jetnik: «Še eno prošnjo imam. Ali bi me zaprli v celico 1500?»

Paznik: «Zakaj vendar tja?»

Jetnik: «Tudi moj pokojni oče je tam sedel tri leta.»

Ni mogoče.

Dijak: «Gospod profesor, obljubili ste predavanje o možganih!»

Profesor: «Nemogoče! Ta teden imam nekaj drugega v glavi!»

MALI OGLASI

Posojila podeljuje

«Zadruga», Ljubljana, p. p. 307. Sprejema poverjenike. 42

Prijatelj gospodinje,

patentirani štedilni obroč, ki je prikladen za vsak štedilnik. Poveča toploto na 75%, prihrani na kurivu 60% in pospeši kuhinjo za 30%. Čuva posodo, ker kuha pri popolnoma zaprtim štedilniku. Stane za srednje gospodinjstvo 170 do 250 Din. «Jelodvor», Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 2. 46

Gospod, ki ima posestvo v okolici Celja,

se želi seznaniti z gospodično čedne zunanosti in staro do 25 let, ki bi imela veselje do gospodinjstva. Premoženje postranska reč. Cenjene ponudbe na upravo «Domovine» pod «Odgovor» in tajnost zajamčena. 42

Kože divjačine,

in sicer lisic, kun, veveric in krto, kakor tudi kože domačih belih zajcev kupuje L. Rot, krznar v Ljubljani, Mestni trg št. 5. 25

Brinje, fige, orehove jedrca in lanene tropine

dobite najceneje pri

SEVER & Komp

LJUBLJANA, Gosposvetska c. 5

Delo

v današnjih hudih časih si preskrbi še najlaže vsakdo s tem, da si uredi doma nekako domačo pletilnico. Mi nudimo delo vsakomur na ta način, da odvezujemo izdelane pletenine, dobavljamo prejo in izplačujemo mezdo za pletenje. To potrjuje mnogo zahval. Če želite tudi Vi dela in zaslužka, pišite zaupno po brezplačni navodila tvrdki: Domača pletarska industrija Josip Kališ, Maribor, Trubarjeva ulica št. 2, oddelek 5.

Važno!